

STRASAK-rapporten

Anmeldt kriminalitet og politiets straffesaksbehandling

2021

15.03.2022
Politidirektoratet

Politifagavdelingen,
Seksjon for straffesak

INNHOOLD

1	INNLEDNING	3
2	SAMMENDRAG	4
	2.1 Hovedresultater	4
3	ANMELDTE LOVBRUDD	7
	3.1 Hva beskriver anmeldelsene?	7
	3.2 Hovedtrekk ved kriminalitetsutviklingen	8
	3.3 Anmeldte lovbrudd under pandemien.....	9
4	UTVIKLING FOR DE ULIKE KRIMINALITETSTYPENE	11
	4.1 Vinningslovbrudd.....	12
	4.2 Voldslovbrudd	14
	4.3 Seksuallovbrudd	17
	4.4 Narkotikalovbrudd.....	20
	4.5 Økonomilovbrudd	22
	4.6 Trafikklovbrudd	24
5	POLITIETS STRAFFESAKSBEHANDLING	25
	5.1 Oppklaringsprosent	25
	5.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	27
	5.3 Saker med særskilte krav til saksbehandlingstid	28
	5.4 Tilrettelagte avhør.....	30
6	SAKER UNDER ARBEID	32
	6.1 Saker under arbeid	32
	6.2 Restanser – ikke-påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder	34
7	HATKRIMINALITET	35
	7.1 Anmeldte lovbrudd med hatmotiv	35
	7.2 Påtaleavgjorte saker	39
	7.3 Rettskraftige reaksjoner	40
8	INNDRAGNING.....	41
	VEDLEGG 1 DATAGRUNNLAG	42
	VEDLEGG 2 KRIMINALITETSTYPER OG TYPE LOVBRUDD	43

1 Innledning

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig.¹

Politiets kriminalitetsbekjempelse følger to hovedstrategier:

- forebyggende tiltak for å hindre kriminalitet
- straffesaksbehandling

For at straffesaksbehandlingen skal bidra til redusert kriminalitet er det en forutsetning at forhold blir avdekket og oppklart, slik at gjerningspersonene kan straffeforfølges og ilegges adekvate reaksjoner. Straffesaksbehandlingen må være etterrettelig og inngi tillit i samfunnet.

I denne rapporten presenteres hovedtrekkene i den registrerte kriminaliteten og politiets straffesaksbehandling i 2021, sett opp mot trender og utviklinger de foregående fem årene. Lovbrudd som kommer til politiets kjennskap gjennom en anmeldelse, eller der politiet på andre måter avdekker lovbrudd, beskrives med utgangspunkt i det samlede antallet registrerte lovbrudd. I beskrivelsen er anmeldelsene brutt ned på de ulike gruppene av lovbrudd, og den fremhever sentrale sammenhenger og utviklinger innenfor hvert kriminalitetsområde. Rapporten presenterer også hovedresultater for politiets straffesaksbehandling, som saksbehandlingstid, oppklaringsprosent mv. I likhet med året før har 2021 vært preget av tiltak for å håndtere covid-19-pandemien, og kapittel 3 gir en egen omtale av pandemiperioden og noen av de mulige effektene dette har hatt på resultatene av politiets straffesaksbehandling.

Datagrunnlagene er hentet fra politiets sentrale straffesaksregister (STRASAK), og er å regne som politiets driftsstatistikk. Hvis ikke annet er oppgitt, er tallmaterialet hentet ut per 1. januar i det enkelte statistikkåret. Den offisielle kriminalstatistikken utarbeides og publiseres av Statistisk sentralbyrå (SSB), og denne er utarbeidet i tråd med kravene til uavhengighet, pålitelighet og etterprøvnbarhet som følger av Statistikkloven². På grunn av ulike prosedyrer for klassifisering og bearbeiding av datagrunnlaget vil statistikkene fra politiets driftsstatistikk og SSBs offisielle kriminalstatistikk inneholde visse forskjeller. En nærmere beskrivelse av datagrunnlaget er gitt i vedlegg 1.

Den registrerte kriminaliteten er en av flere kilder som kan belyse kriminalitetsutviklingen i samfunnet. På oppdrag fra Politidirektoratet utarbeider Kripos årlig Politiets trusselvurdering (PTV), i samhandling med politidistriktene og øvrige særorganer. Trusselvurderingene gir en fremtidsrettet vurdering av utvalgte kriminalitetstrusler, og vil bidra til en felles situasjonsforståelse av de kriminalitetsutfordringer samfunnet står overfor. Sammen utgjør dette sentrale kunnskapsgrunnlag for å vurdere og prioritere tiltak som skal forebygges og bekjempe kriminalitet.

¹ Jf. Politiloven § 1

² Jf. Statistikkloven § 5

2 Sammendrag

2.1 Hovedresultater

I STRASAK-rapporten presenteres utviklingen i antall anmeldelser og politiets straffesaksbehandling. De siste to årene har vært preget av tiltak i forbindelse med covid-19 pandemien, som periodevis har vært svært omfattende og inngripende for hele samfunnet. Tiltakene har trolig også hatt en viss påvirkning på kriminalitetsutviklingen, i tillegg til at arbeidssituasjonen i de ulike delene av straffesaksjeden er blitt tilpasset de til enhver tid gjeldende tiltak.

Tabell 2.1 Hovedtall fra straffesaksbehandlingen, etter kriminalitetstype. 2016-2021

Kriminalitetstype	Anmeldelser				Påtaleavgjorte saker				
	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020	Andel	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020	Andel	Oppklarings- prosent
Vinning	84 809	-8,7	-16,8	30,3	85 944	-10,6	-17,2	30,0	21,6 %
Trafikk	52 399	-5,6	-4,7	18,7	52 803	-6,5	-4,7	18,4	84,3 %
Annen*	38 177	0,9	-1,6	13,7	39 212	-2,0	-0,6	13,7	64,5 %
Narkotika	19 808	-30,7	-42,3	7,1	23 034	-24,9	-36,3	8,0	69,8 %
Vold	29 100	-5,3	-9,6	10,4	29 327	-14,2	-9,0	10,2	54,4 %
Økonomi	24 145	-1,0	-10,1	8,6	25 120	-2,0	-6,0	8,8	35,1 %
Skadeverk	19 603	-6,9	9,7	7,0	19 762	-8,3	9,2	6,9	18,3 %
Seksuallovbrudd	8 006	16,5	8,1	2,9	7 882	8,3	6,7	2,7	57,3 %
Miljø	2 645	0,6	16,7	0,9	2 825	6,7	22,2	1,0	60,3 %
Arbeidsmiljø	820	7,5	1,5	0,3	842	1,4	0,9	0,3	67,0 %
Totalsum	279 512	-7,2	-11,9	100	286 751	-9,1	-11,2	100	48,8 %

Kilde: JUS065, JUS309

* I kriminalitetstypen annen inngår blant annet særlovgivning, hensynsløs atferd, unnlatt å etterkomme pålegg (politiloven § 5), ordensforstyrrelser, brudd på kontaktforbud og ulovlig bevæpning på offentlig sted.

Betydelig nedgang i anmeldte lovbrudd

I 2021 ble det anmeldt 279 500 lovbrudd, som er 7,2 prosent færre enn året før og en reduksjon på nesten 12 prosent sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020.

Både siste års nedgang og utviklingen over den siste seksårsperioden henger nært sammen med færre registrerte narkotikalovbrudd og vinningslovbrudd. Nedgangen i narkotikaanmeldelsene gjelder særlig de minst alvorlige narkotikalovbruddene, mens nedgangen i anmeldte tyverier og annen vinningskriminalitet antas blant annet å ha sammenheng med mindre bruk av det offentlige rom og redusert reisevirksomhet under pandemien.

I 2021 ble det registrert vesentlig flere seksuallovbrudd, og særlig gjelder økningen seksuallovbrudd mot barn. Økningen ser ut til å delvis skyldes flere nettovergrep og digitale seksuallovbrudd. Anmeldte voldslovbrudd er imidlertid markant redusert de siste to årene, og det er registrert nedgang for de fleste typer vold. Det antas at det fremdeles er betydelige

mørketall innenfor begge disse kriminalitetsområdene. Se [kapittel 4](#) for en nærmere analyse av utviklingen for de ulike kriminalitetstypene.

Restansene på det laveste nivået i perioden 2016-2021

Politidistriktene hadde ved utgangen av 2021 nesten 27 500 saker eldre enn 3 måneder som ikke var påtaleavgjorte. Det er en nedgang på drøyt 9 prosent fra året før, og samtidig det klart laveste restansenivået i løpet av perioden 2016-2021. Dette gjelder både ikke-påtaleavgjorte saker som var 3-12 måneder gamle og saker som er eldre enn 12 måneder. De ulike restansekategoriene er nærmere beskrevet i [kapittel 6](#).

Antallet saker som er påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige har hatt en enda større reduksjon. Ved utløpet av 2021 var det 49 800 slike saker, som er 16,8 prosent færre enn på samme tidspunkt i 2020. Målt mot gjennomsnittet for perioden 2016-2020 har denne saksmengden blitt redusert med mer enn én fjerdedel. Det er viktig å bemerke at det i denne fasen av saksbehandlingen kan gjenstå vesentlig ressurs- og tidkrevende arbeid, særlig der det er utferdiget tiltale og sakene skal irettesføres.

Oppklaringsprosenten noe under nivået fra 2020

Oppklaringsprosenten i 2021 var 48,8 prosent, som er en reduksjon på 0,6 prosentpoeng fra året før. Målt mot gjennomsnittet for perioden 2016-2020 er oppklaringsprosenten i 2021 2,9 prosentpoeng lavere. Både siste års nedgang og utviklingen siden 2016 har delvis sammenheng med den store reduksjonen i anmeldte og påtaleavgjorte narkotikasaker, som generelt har en svært høy oppklaringsprosent. Det er imidlertid betydelige forskjeller i oppklaringsprosent mellom de ulike kriminalitetstypene, som beskrevet i [kapittel 5.1](#).

Saksbehandlingstiden i voldtektssaker kraftig redusert

For alle straffesakene som ble avgjort i 2021 tok det i gjennomsnitt 70 dager fra saken ble registrert til det ble fattet en påtaleavgjørelse. Det er en videre reduksjon fra de siste årenes utvikling, og tilsvarer en reduksjon på 3,5 dager sammenlignet med gjennomsnittet for 2016-2020. Saksbehandlingstiden for oppklarte saker, som i 2021 var på 101 dager, var imidlertid noe høyere enn i foregående år.

For sakstypene som har særskilt frist til saksbehandlingstid har det vært en reduksjon i saksbehandlingstid. Voldssaker med særskilt frist og saker der gjerningspersonen er under 18 år har særskilt fastsatte fristkrav, og for begge disse sakstypene var det i gjennomsnitt omkring 5 dagers kortere saksbehandlingstid i 2021 enn året før.

Størst reduksjon var det imidlertid for voldtektssaker, som er et saksfelt som har høy prioritet for politiet. I gjennomsnitt var det en saksbehandlingstid på 200 dager når vi ser perioden 2016-2020 under ett. I 2021 var imidlertid gjennomsnittlig saksbehandlingstid i voldtektssaker 139 dager – som er en forbedring på så mye som 61 dager. For voldtektssaker som regnes som oppklarte var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 143 dager – som utgjør en nesten tilsvarende stor reduksjon. Les mer om saksbehandlingstiden for ulike typer lovbrudd i [kapittel 5.2-5.3](#).

5 000 tilrettelagte avhør av barn og andre særlig sårbare gjennomført i 2021

I løpet av 2021 ble det gjennomført i overkant av 5 000 tilrettelagte avhør, hvorav drøyt 4 630 var førstegangsavhør og 370 supplerende og fortsettende avhør. Av førstegangsavhørene ble 45 prosent gjennomført innenfor den lovbestemte fristen. Dette er en mindre andel enn i 2019 og 2020, hvor henholdsvis 53 og 48 prosent ble gjennomført innenfor frist. Når vi inkluderer avhør hvor fristbruddene skyldes årsaker utenfor politiets kontroll blir andelen på 58 prosent – som er en forbedring fra året før og på samme nivå som i 2019. Se [kapittel 5.4](#) for en nærmere beskrivelse av gjennomførte tilrettelagte avhør.

3 Anmeldte lovbrudd

3.1 Hva beskriver anmeldelsene?

Anmeldelsene beskriver lovbrudd som kommer til politiets kjennskap, enten ved en anmeldelse fra fornærmet/andre eller der politiet selv avdekker og anmelder lovbrudd. Statistikk over anmeldte lovbrudd viser dermed omfanget av den *registrerte* kriminaliteten, og er bare én av flere kilder som beskriver kriminalitetsbildet og utviklingen for ulike typer lovbrudd.³

For mange typer lovbrudd er politiet i stor grad avhengig av anmeldelser fra fornærmede eller andre for å avdekke kriminalitet. Det gjelder særlig de fleste typer volds- og seksuallovbrudd, men også lovbrudd som tyveri og skadeverk. Anmeldelsestilbøyeligheten avhenger av mange ulike faktorer. For vold, mishandling og seksuelle overgrep vil blant annet nærhet til gjerningspersonen og belastning ved å anmelde forholdet ha betydning for anmeldelsestilbøyeligheten. For tyverier er det trolig av større betydning at forsikringsselskaper som regel krever at et tyveri er anmeldt for at det skal utbetales erstatning.

Av alle lovbrudd som anmeldes i løpet av et år gjelder en del anmeldelser forhold som har skjedd tilbake i tid. Hvor lang *anmeldelsestid* et lovbrudd har, det vil si tid fra gjerning til anmeldelse, avhenger av flere faktorer. I noen tilfeller tar det svært lang tid for fornærmede velger å anmelde et lovbrudd eller før politiet får kjennskap til det på andre måter. Dette ser vi særlig for kriminalitetstyper som for eksempel seksuallovbrudd, mishandling i nære relasjoner og flere typer økonomisk kriminalitet.

På andre saksområder er det heller politiets og andre etaters kontrollvirksomhet og prioriteringer som i størst grad påvirker antall anmeldelser. Dette gjelder for eksempel trafikklovbrudd, narkotikalovbrudd og tollovertredelser. Dette er saker som oppdages og som regel oppklares i forbindelse med anmeldelsen. Disse sakene har derfor også generelt meget høy oppklaringsprosent.

De siste to årene har brudd på smittevernlovgivning vært et område der anmeldelsene er nært knyttet opp mot kontrollvirksomheten. Politiets ressursinnsats er også viktig for kriminalitet som kan ramme særlige sårbare grupper, som for eksempel barn utsatt for nettovergrep og ofre for menneskehandel.

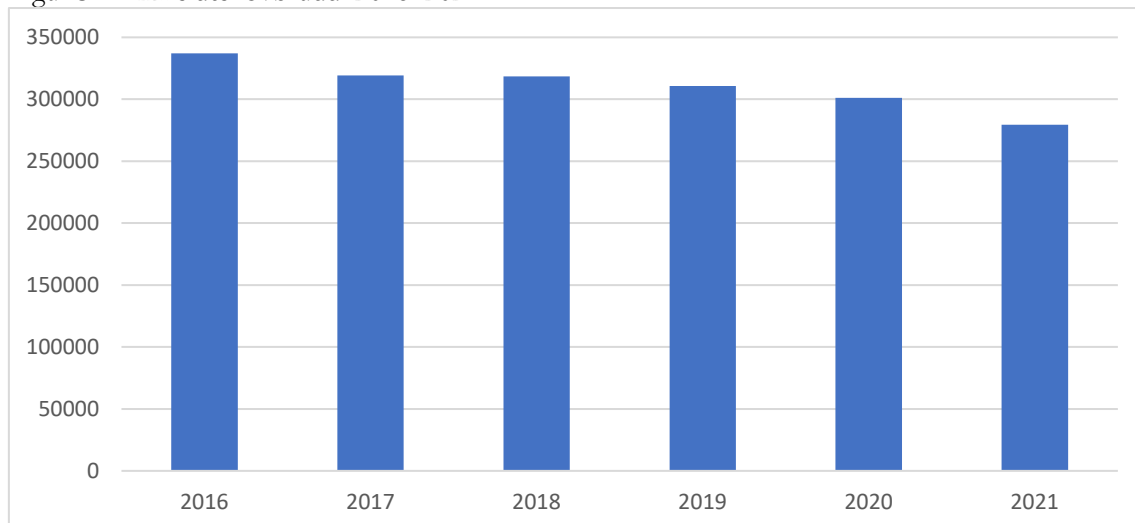
Andre faktorer vil også kunne påvirke kriminalitetsutviklingen. Forebyggende innsats fra politiet og andre aktører, teknologisk utvikling, fysisk og digital sikring av gjenstander, verdier og infrastruktur, økte bøtesatser/straffer, økt oppdagelsesrisiko eller endrede levekår er faktorer som alle antas å påvirke utviklingen av den registrerte kriminaliteten.

³ Selvrapporteringsundersøkelser kan gi et bilde på det samlede omfanget av lovbrudd – sett fra et befolkningsperspektiv. [Politiets innbyggerundersøkelse](#), sist publisert for 2020, og [Statistisk sentralbyrås \(SSB\) levekårsundersøkelse \(EU-SILC\)](#) er eksempler på slike undersøkelser som supplerer kriminalitetsbildet som tegnes opp av den registrerte kriminaliteten. For eksempel viste SSBs levekårsundersøkelse for 2018 at kun 15 prosent av respondentene som rapporterte å ha blitt utsatt for vold eller trusler om vold i løpet av det siste året, at forholdet ble anmeldt til politiet.

3.2 Hovedtrekk ved kriminalitetsutviklingen

I løpet av 2021 ble det anmeldt til sammen 279 500 lovbrudd. Det er 7,2 prosent færre enn året før, og en nedgang på nesten 12 prosent sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020. Ser vi kriminalitetsutviklingen over lengre tid – og tar hensyn til befolkningsveksten – har omfanget av anmeldte lovbrudd blitt redusert med så mye som én tredjedel siden begynnelsen av 2000-tallet⁴.

Figur 3.1 Anmeldte lovbrudd. 2016–2021

Kilde: JUS065

Både siste års nedgang og utviklingen siden 2016 har sammenheng med den vedvarende trenden med færre anmeldte vinningslovbrudd og narkotikalovbrudd. Samlet sett ble det registrert 104 600 slike lovbrudd i 2021, som er hele 48 700 færre enn i 2016. Nedgangen i narkotika- og vinningslovbrudd utgjorde dermed nesten 85 prosent av den samlede reduksjonen i anmeldte lovbrudd i løpet av den siste seksårsperioden.

I 2021 ble det imidlertid anmeldt vesentlig flere seksuallovbrudd enn i de foregående to årene. I alt ble det registrert 8 000 seksuallovbrudd i 2021, og antallet slike anmeldelser er på nivå det store omfanget seksualanmeldelser i 2017 og 2018. Det siste årets økning gjelder alle typer seksuallovbrudd, men det er særlig for seksuallovbrudd mot barn under 18 år at økningen er betydelig. Som beskrevet i [kapittel 4.3](#) henger økningen delvis sammen med flere digitale seksuallovbrudd i 2021.

Antallet voldslovbrudd er redusert i løpet av de siste to årene. I alt ble det registrert 29 100 anmeldelser av ulike typer vold og trusler i 2021, som er 5,3 prosent færre enn året før og nesten 12 prosent færre enn i 2019. Anmeldelsene i 2021 er det lavest nivået av vold som er registrert i den siste seksårsperioden, og nedgangen gjelder så godt som alle typer vold – både kroppskrenkelser og mer alvorlige voldslovbrudd som kroppsskade og mishandling i

⁴ Statistisk sentralbyrå (2021): *Offerbilder i endring. SSB analyse, 2021/05*. Fra 2003 til 2020 er antallet anmeldte lovbrudd redusert med nærmere 30 prosent. Ser vi utviklingen sammen med den ytterligere nedgangen i anmeldelser i 2021 gir dette en samlet nedgang på drøyt 33 prosent siden 2003. Tar vi også høyde for at den bosatte befolkningen i Norge har økt med nesten 840 000 personer i løpet av samme periode (SSB befolkningsstatistikk 2021) forsterkes nedgangen. I 2021 var det omkring 44 prosent færre anmeldte lovbrudd per 1 000 innbyggere enn i 2003.

nære relasjoner. Deler av voldsnedgangen henger trolig sammen med tiltakene mot covid-19-pandemien, for eksempel periodevis skjenkestopp og nedstengingen av utelivsarenaen. Se [kapittel 4.2](#) for en nærmere beskrivelse av voldsutviklingen.

3.3 Anmeldte lovbrudd under pandemien

Helt siden de første smitteverntiltakene ble iverksatt i mars 2020 har pandemien hatt innvirkning på politiets arbeids- og ressursituasjon, og trolig også på resultatene fra straffesaksbehandlingen. På noen områder er utviklingen i antall anmeldelser en direkte følge av pandemiltakene. For eksempel kan anmeldte brudd på smittevernlovgivning anses som et rent tilfang av anmeldelser – sammenlignet med tidligere år. Andre tiltak som påbud med hjemmekontor, skjenkeforbud og antallsbegrensninger ved forsamlinger har trolig ført til en reduksjon i anmeldelser på flere kriminalitetsområder, uten at det er mulig å tallfeste den konkrete effekten av disse.

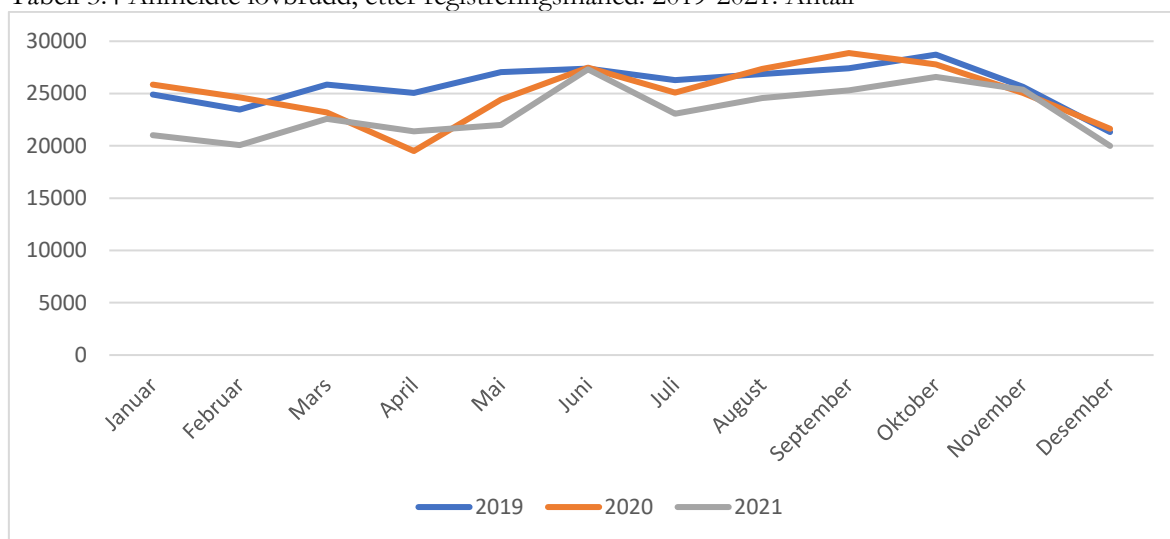
Antall anmeldelser registrert med et gjerningssted i utlandet kan indikere effekten av reiserestriksjonene under pandemien. Forut for pandemien ble det årlig registrert mellom 9-11 000 anmeldelser som hadde et gjerningssted utenfor Norge, mens tilsvarende antall var mellom 3 200-3 700 de siste to årene. Av lovbrudd med gjerningssted i utlandet utgjør bedragerier og ulike typer tyverier de klart største andelene.

Innenfor noen kriminalitetsområder har pandemien ført til bekymring for økt utsatthet for lovbrudd, blant annet overfor sårbare barn og unge. Det ble vurdert som *sannsynlig* at det ville bli en økning av vold i hjemmet, som følge av virkninger av pandemien⁵. Ettersom dette er lovbrudd som generelt har lang anmeldelsestid er det for tidlig å konkludere hvilken effekt pandemiperioden har hatt for utviklingen. Så langt i pandemiperioden viser ikke den registrerte kriminaliteten tegn til økning i denne typen vold, som beskrevet i [kapittel 4.2](#).

Fordeles anmeldelsene etter registreringsmåned kan vi følge anmeldelsene gjennom året. Som det fremgår av figur 3.4 var det i pandemiens initiale fase et markant fall i antall anmeldelser. April 2020 er måneden med færrest anmeldte lovbrudd i løpet av den foregående treårsperioden, mens anmeldelsene fra juni 2020 og ut året er relativt sett på nivå med 2019. I løpet av 2021 har imidlertid de fleste månedene ligget markert lavere enn tilsvarende måned i 2019.

⁵ [Politiets trusselvurdering 2021](#)

Tabell 3.4 Anmeldte lovbrudd, etter registreringsmåned. 2019-2021. Antall

Kilde: PAL/STRASAK, 2020-2021

Nesten 3 000 anmeldelser var direkte relatert til covid-19

Siden starten av pandemien har politiet manuelt merket⁶ lovbrudd som på ulike måter er direkte relatert til covid-19 eller smitteverntiltakene som til enhver tid har vært gjeldende. I alt ble det registrert nærmere 3 000 slike covid-19-relaterte lovbrudd i løpet av 2021, mot 790 anmeldelser i 2020.

Av covid-19-relaterte anmeldelser i 2021 dreide 83 prosent seg om ulike brudd på smittevernlovgivningen, for eksempel brudd på karanteneregler eller overstigning av antallsbegrensningene for private og offentlige forsamlinger. I tillegg dreide 11 prosent av disse anmeldelsene seg om brudd på utlendingsloven, mens de øvrige anmeldelsene gjelder mange ulike lovbruddstyper – for eksempel bedrageri, bevisst smitteoverføring, trusler og hensynsløs adferd.

⁶ Alle covid-19-relaterte lovbrudd skal siden begynnelsen av pandemien ha blitt manuelt merket med "covid-19" i saksbeskrivelsesfeltet i Straffesaksregisteret. Majoriteten av de covid-19-relaterte anmeldelsene gjelder brudd på smittevernlovgivningen, mens en mindre andel av de covid-19-relaterte anmeldelsene gjelder andre typer lovbrudd. Ettersom merkingen av relevante anmeldelser er gjort manuelt ved opprettelse eller etterforskning av straffesak kan datagrunnlaget være ufullstendig. Det antas imidlertid at anmeldelsene merket med covid-19 dekker de aller fleste lovbruddene som på ulike måter knytter seg til pandemien.

4 Utvikling for de ulike kriminalitetstypene

Det samlede antallet anmeldte lovbrudd har over flere år vært preget av store reduksjoner, men når vi ser nærmere tallene er det mange nyanser i kriminalitetsbildet. I dette kapittelet går vi inn på de ulike kriminalitetstypene og ser på de underliggende typene lovbrudd. Som det fremgår av tabell 4.1 kan det relativt store svingninger innenfor enkelte kriminalitetstyper fra år til år. I 2021 utgjorde fremdeles vinningslovbrudd klart størst andel av anmeldelsene, men denne andelen er markant redusert – både i løpet av de siste seks årene og over lengre tid.

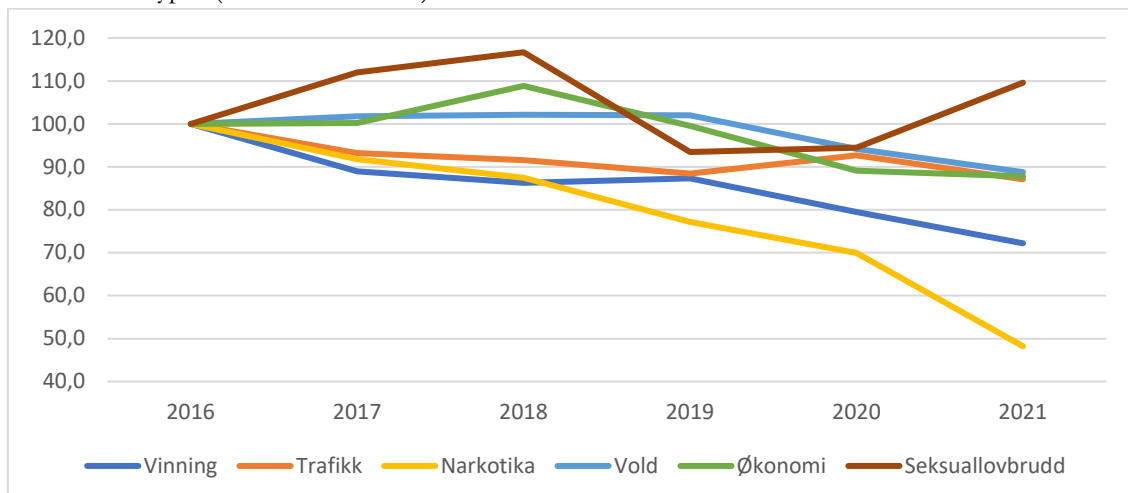
Tabell 4.1 Anmeldte lovbrudd, etter kriminalitetstype. 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2016-2020	Andel 2021
Vinning	113 610	101 895	99 541	101 402	92 932	84 809	-8,7	-16,8	30,3
Trafikk	58 181	54 675	54 092	52 569	55 504	52 399	-5,6	-4,7	18,7
Annen	40 088	38 340	39 267	38 456	37 818	38 177	0,9	-1,6	13,7
Vold	31 702	32 540	32 884	33 034	30 722	29 100	-5,3	-9,6	10,4
Narkotika	39 728	36 785	35 296	31 320	28 594	19 808	-30,7	-42,3	7,1
Økonomi	26 596	26 885	29 401	27 049	24 401	24 145	-1,0	-10,1	8,6
Skadeverk	16 952	17 175	16 889	17 284	21 050	19 603	-6,9	9,7	7,0
Seksuallovbrudd	7 066	7 978	8 374	6 748	6 874	8 006	16,5	8,1	2,9
Miljø	2 397	2 174	1 962	2 168	2 629	2 645	0,6	16,7	0,9
Arbeidsmiljø	791	835	860	791	763	820	7,5	1,5	0,3
Totalsum	337 111	319 282	318 566	310 821	301 287	279 512	-7,2	-11,9	100

Kilde: JUS065

En god indikator for utvikling er å sammenligne anmeldelsene i et enkeltår mot hvor stor andel de etterfølgende årene utgjør av referanseåret. Figur 4.1 tar utgangspunkt i anmeldelsene for 2016. Som det fremgår av figuren har narkotikalovbruddene hatt den mest markante utviklingen, som siden 2016 har blitt mer enn halvert. Anmeldte vinningslovbrudd er også betydelig redusert i perioden, mens registrerte seksuallovbrudd er kriminalitetstypen som har størst årlig variasjon.

Figur 4.1. Anmeldte lovbrudd per 1 000 innbyggere, etter utvikling fra 2016 for utvalgte kriminalitetstyper (referanseår = 100). 2016-2021

4.1 Vinningslovbrudd

Samlet sett er antall anmeldte lovbrudd redusert med én tredjedel⁷ siden begynnelsen av 2000-tallet. Størstedelen av denne nedgangen skyldes færre anmeldte tyverier og andre vinningslovbrudd, og over tid er utviklingen særlig drevet av færre tyverier relatert til motorkjøretøy, bolig og fritidsbolig. Som følge av smitteverntiltakene i forbindelse med covid-19-pandemien har redusert reisevirksomhet i utlandet også bidratt til reduksjonen i anmeldte vinningslovbrudd de siste to årene.

I løpet av 2021 ble i alt 84 800 vinningslovbrudd anmeldt til politiet. Det er 8,7 prosent færre enn året før og en nedgang på hele 16,8 prosent sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020. Mens antall anmeldelser var forholdsvis stabilt i perioden 2017-2019 har de siste to årenes reduksjon i vinningslovbrudd bidratt til å forlenge det langvarige og kraftige fallet for denne typen lovbrudd – som det fremgår av tabell 4.1.1.

Tabell 4.1.1 Anmeldte vinningslovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Vinningslovbrudd, antall anmeldelser	113 610	101 895	99 541	101 402	92 932	84 809	-8,7	-16,8
- Mindre tyveri	13 613	11 980	11 108	12 609	12 049	12 096	0,4	-1,4
- Tyveri**	69 223	68 110	70 497	71 915	65 838	60 674	-7,8	-12,2
- Grovt tyveri**	17 212	10 061	6 628	6 173	4 572	3 247	-29,0	-63,6
- Brukstyveri av bil og annet motorkjøretøy	4 499	4 069	4 069	3 871	4 064	3 153	-22,4	-23,4
- Ran	816	778	785	881	960	766	-20,2	-9,2
- Andre vinningslovbrudd***	8 247	6 897	6 454	5 953	5 449	4 873	-10,6	-26,2
Vinningslovbrudd, antall påtaleavgjort	117 990	102 433	102 061	102 295	96 181	85 944	-10,6	-17,2
Vinningslovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	27 431	22 996	21 753	20 671	19 878	17 778	-10,6	-20,5
Oppklaringsprosent	25,2 %	24,4 %	23,2 %	21,9 %	21,5 %	21,6 %	0,1	-1,6
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	98,3	90,7	96,0	83,2	88,6	89,0	0,4	-2,4

Kilde: JUS065, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager.

** Enkelte justeringer i tyveribestemmelsene i Straffeloven 2005 medførte realitetsendringer rundt hvilke typer tyverier som regnes som grove tyverier. Endringene gjelder særlig personer som blir tyveriutsatt på offentlige steder. Mens en betydelig andel av slike tyverier tidligere ble regnet som *grove* tyverier, blir i dag flertallet av disse klassifisert som *tyverier*.

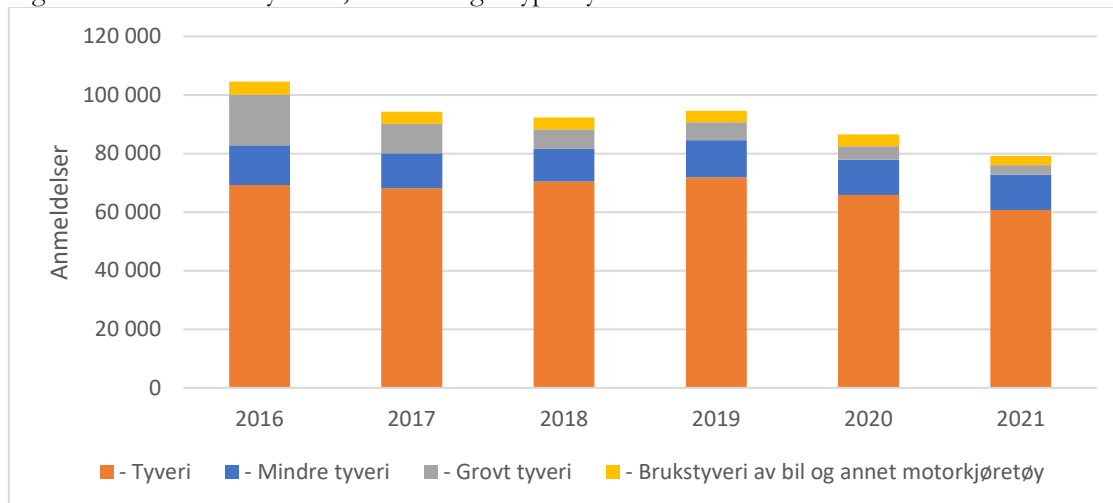
*** Enkelte typer bedragerier var etter statistikkgruppene for Straffeloven 1902 klassifisert som vinningslovbrudd, mens samtlige typer bedrageri etter innføringen av ny straffelov i 2015 er klassifisert som økonomilovbrudd. Drøyt 4 100 anmeldte bedragerier i perioden 2016-2021 er gruppert under *Andre vinningslovbrudd* i tabell 4.1.1, hvorav 75 prosent i 2016 og 2017. Tilsvarende klassifiseringsforskjeller gjelder underslag og heleri. Utviklingen for vinnings- og økonomilovbrudd bør derfor ses i lys av ulikhetene i klassifisering.

⁷ Statistisk sentralbyrå (2021): *Offerbilder i endring*. SSB analyse 2021/05

Kraftig nedgang i tyveri fra person under pandemien

Siden 2019 viser anmeldelsene en betydelig nedgang for både tyverier og grove tyverier, som illustrert i figur 4.1.1. Innføringen av ny straffelov 1. oktober 2015 medførte endringer i hvilke typer tyverier som regnes som grove, og utviklingen for tyverier og grove tyverier bør derfor ses i sammenheng.

Figur 4.1.1 Anmeldte tyverier, etter utvalgte typer tyveri. 2016-2021

Kilde: JUS065

Tyveriutviklingen har trolig sammenheng med redusert bruk av det offentlige rom under pandemiperioden. I 2021 dreide 15 000 anmeldelser seg om tyveri fra person (inkl. grovt tyveri), for eksempel på kollektivtransport, i butikk eller på andre offentlige og private steder, som er drøyt 46 prosent færre enn gjennomsnittet for fireårsperioden før pandemien. Redusert reisevirksomhet utenlands har trolig også påvirket utviklingen.

Siden 2016 har det vært årlig nedgang i tyverier fra bolig og fritidsbolig. De nesten 4 000 anmeldelsene av slike tyverier i 2021 var drøyt 36 prosent færre enn i perioden 2016-2020. Anmeldte tyverier fra bod, garasje og lignende har imidlertid motsatt utvikling, og slike tyverier er 18 prosent flere målt mot samme perioden.

Færre ran – og store variasjoner i anmeldte sykkeltyverier

Etter den betydelige økningen i anmeldte ran i 2020, er de drøyt 750 registrerte ranene i 2021 færre enn i hele den foregående femårsperioden. Både økningen i 2020 og det siste årets nedgang har sammenheng med ransutviklingen i Oslo og byer i Sør-Øst politidistrikt.

I 2021 ble det anmeldt nærmere 17 800 sykkeltyverier. Det er en nedgang på drøyt 14 prosent fra 2020, som hadde det klart høyeste antallet som er registrert i den siste seksårsperioden. Målt mot gjennomsnittet for årene 2016-2019 utgjorde imidlertid sykkeltyveriene i 2021 en økning på nesten 21 prosent. De overordnede svingningene i anmeldelser følger i stor grad utviklingen i Oslo og enkelte andre store byer. Tross store, årlige variasjoner i anmeldelser viser statistikk fra forsikringsbransjen at erstatningsbeløpene for sykkeltyveri økt jevnt og mer enn tredoblet seg siden midten av 2000-tallet⁸.

⁸ [Statistikk fra Finans Norge](#) viser at erstatningskravene for sykkeltyverier beløp seg til 129 millioner kroner i 2021. Justert for konsumprisøkningen var tilsvarende beløp 32,5 millioner kroner i 2005. Den langvarige økningen i erstatningsbeløp har sammenheng med utbredelsen av el-sykler, som generelt har høyere verdi enn ikke-motoriserte tråsykler.

4.2 Voldslovbrudd

Voldsanmeldelsene som blir registrert av politiet omfatter ulike typer vold, mishandling, trusler og andre krenkelser med ulik alvorlighetsgrad. Dette er et kriminalitetsområde som er høyt prioritert i politiet, men der man i stor grad er avhengig av en anmeldelse fra fornærmede eller andre for at lovbrudd skal komme til politiets kjennskap. For de mer alvorlige typene vold kan imidlertid politiet og påtalemyndigheten straffeforfølge et lovbrudd uavhengig av hvorvidt fornærmede ønsker å anmelde forholdet eller ikke. For noen typer vold er politiet dessuten avhengig av ulike hjelpeinstanser for avdekking av lovbrudd, som særlig gjelder vold mot barn og mishandling i nære relasjoner.

Færre volds- og trusselanmeldelser under pandemien

I 2021 ble det anmeldt til sammen 29 100 voldslovbrudd, som er 5,3 prosent færre enn året før og en reduksjon på 9,6 prosent sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020. Under pandemiårene 2020 og 2021 gjelder nedgangen i voldsanmeldelser de fleste typer vold – uavhengig av grovhet. For voldssakene som ble påtaleavgjort i 2021 var oppklaringsprosenten på nivå med året før, mens gjennomsnittlig saksbehandlingstid var markant redusert sammenlignet med foregående år – som illustrert i tabell 4.2.1.

Tabell 4.2.1 Anmeldte voldslovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Voldslovbrudd, antall anmeldelser	31 702	32 540	32 884	33 034	30 722	29 100	-5,3	-9,6
- Kroppskrenkelse, i alt	12 329	12 597	12 879	12 820	11 507	11 484	-0,2	-7,6
--- Kroppskrenkelse	11 822	12 130	12 373	12 268	11 101	11 070	-0,3	-7,3
--- Grov kroppskrenkelse	507	467	506	552	406	414	2,0	-15,1
- Kroppsskade, i alt	2 287	2 179	2 022	2 216	1 863	1 629	-12,6	-22,9
--- Kroppsskade	1 894	1 832	1 699	1 903	1 616	1 442	-10,8	-19,4
--- Grov kroppsskade	393	347	323	313	247	187	-24,3	-42,4
- Mishandling i nære relasjoner, i alt	3 450	3 729	3 509	3 383	3 309	3 134	-5,3	-9,8
--- Mishandling i nære relasjoner	3 326	3 586	3 424	3 305	3 226	3 065	-5,0	-9,1
--- Grov mishandling i nære relasjoner	124	143	85	78	83	69	-16,9	-32,7
- Trusler, i alt	7 389	7 584	7 779	7 645	7 881	7 010	-11,1	-8,4
--- Trusler	7 059	7 230	7 394	7 283	7 479	6 778	-9,4	-7,0
--- Grove trusler	330	354	385	362	402	232	-42,3	-36,7
- Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson	2 793	3 003	3 077	3 261	2 899	2 927	1,0	-2,6
- Hindring og forulemping av offentlig tjenesteperson	2 439	2 432	2 484	2 711	2 318	2 124	-8,4	-14,2
- Andre voldslovbrudd	1 015	1 016	1 134	998	945	792	-16,2	-22,5
Voldslovbrudd, antall påtaleavgjort	30 661	30 127	32 877	33 220	34 164	29 327	-14,2	-9,0
Voldslovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	16 618	15 856	17 880	17 590	17 582	15 058	-14,4	-12,0
Oppklaringsprosent	56,3 %	55,2 %	57,5 %	56,5 %	54,5 %	54,4 %	0,0	-1,6
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	111,5	120,8	128,6	126,4	132,4	117,4	-15,0	-6,6

Kilde: JUS065, JUS309, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager.

40 prosent av voldsanmeldelsene gjelder kroppskrenkelser

Av voldsanmeldelsene som årlig registreres av politiet gjelder i underkant av 40 prosent ulike typer kroppskrenkelser. Dette er et lovbrudd som omfatter et nokså bredt spekter av handlinger som alle innebærer en form for fysisk krenkelse. For perioden 2016-2021 ble omkring fire prosent av kroppskrenkelsene regnet som grove, enten ved at de førte til betydelig smerte eller skadefølge, eller at de på andre måter er begått under skjerpene omstendigheter.

I 2021 ble det anmeldt i underkant av 11 500 kroppskrenkelser, som er omtrent like mange som året før. Sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020 er dette en nedgang på 7,6 prosent, og nedgangen i kroppskrenkelser antas å delvis ha sammenheng med nedstengningen av samfunnet og færre voldshendelser i forbindelse med uteliv.

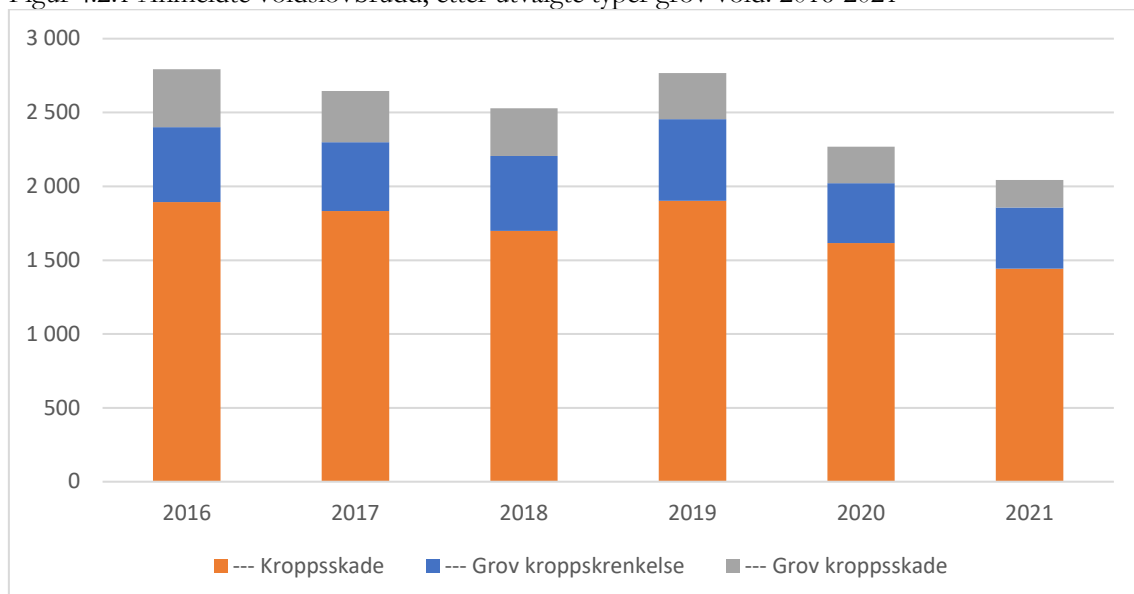
Trusler (ekskl. trusler mot offentlig tjensteperson) utgjør på sin side bortimot en fjerdedel av voldsanmeldelsene. Av de drøyt 7 000 anmeldte truslene i 2021 ble 230 registrert som grove trusler, og samlet sett er dette 8,4 prosent færre enn gjennomsnittet for perioden 2016-2021.

Vesentlig nedgang i anmeldt grov vold under pandemien

Ser vi på den samlede utviklingen for grov kroppskrenkelse, kroppsskade og grov kroppsskade er omfanget av grov vold som ble anmeldt til politiet vesentlig redusert de siste to årene. Til sammen ble det registrert i overkant av 2 000 slike voldslovbrudd i 2021, og som illustrert i figur 4.2.1 er dette drøyt 21 prosent færre enn gjennomsnittet for den foregående femårsperioden.

For anmeldelser av grov kroppsskade, som gjelder vold med betydelig skadefølge og hvor det i mange tilfeller er benyttet et våpen, er nedgangen spesielt stor i 2020 og 2021. Til sammen ble det registrert nesten 190 slike anmeldelser i 2021, som er drøyt 42 prosent færre enn det årlige gjennomsnittet for 2016-2020.

Figur 4.2.1 Anmeldte voldslovbrudd, etter utvalgte typer grov vold. 2016-2021

Kilde: JUS065

Et "regime" av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold

Mishandling i nære relasjoner er blant de mest alvorlige voldslovbruddene. Hvorvidt et forhold kvalifiserer til straffelovens bestemmelser om mishandling i nære relasjoner (strl. 2005 §§ 282-283) er blant annet avhengig av om krenkelsene og mishandlingen er vedvarende og gjentakende. Høyesterett⁹ har vurdert det som sentralt at handlingene "danner et mønster som resulterer i at den som rammes må leve under et "regime" preget av kontinuerlig utrygghet og frykt for vold". Høyesterett¹⁰ har også konkludert med at barn som er vitne til denne typen mishandling er å regne som selvstendige ofre, uavhengig av om de har vært utsatt for direkte mishandling.

For å fange opp denne typen mishandling er politiet ofte avhengige av informasjon fra skoler, barnehager og ulike hjelpetjenester. Som følge av smittevernstiltakene og nedstengninger de siste to årene har barn i mindre grad vært til stede på sine vanlige arenaer hvor slike forhold kan avdekkes. Pandemiperioden har også ført til mindre sosial og kollegial kontakt blant voksne, og dette kan ha bidratt til at færre tilfeller av mishandling i nære relasjoner er avdekket også i den voksne befolkningen. Mørketallene for denne typen lovbrudd antas fremdeles å være betydelige, og det er usikkerhet knyttet til hvilken effekt pandemiperioden har hatt på mørketallene.

Færre mishandlingsanmeldelser siste fem år

I 2021 ble det registrert i overkant av 3 100 anmeldelser av mishandling i nære relasjoner, hvorav 69 tilfeller ble regnet som grov mishandling. Det er drøyt 5 prosent færre enn året før og nesten 10 prosent færre enn det årlige gjennomsnittet i perioden 2016-2020, og siden 2017 har det vært årlige reduksjoner i antallet mishandlingsanmeldelser. Ut ifra anmeldelsene fra siste seksårsperioden er nesten to tredjedeler av ofrene for denne typen vold og mishandling under 20 år gamle.

I tillegg til at gjerningsperioden for slike lovbrudd ofte kan være lang, altså at mishandlingen foregår over en lengre periode, tar det generelt sett lang tid fra mishandlingen skjer og til forholdene blir anmeldt til politiet¹¹. Det betyr at mange tilfeller av mishandling som har skjedd under pandemiperioden antas å bli anmeldt også i årene som kommer. Anmeldelsene i et gitt år beskriver dermed nåsituasjonen kun delvis.

På grunn av den relativt høye terskelen for at voldshandlinger skal kunne kvalifisere til straffelovens mishandlingsbestemmelser er det heller ikke uvanlig at slike saker blir vurdert til å dekkes av andre straffebestemmelser underveis i etterforskningen. For eksempel kan en mishandlingsanmeldelse senere vurderes som kroppskrenkelse eller kroppsskade. Det betyr at statistikken over anmeldelser, som viser status per 1. januar etter statistikkåret, viser et større antall mishandlingslovbrudd enn statistikk over påtaleavgjorte lovbrudd. Omkring 10 prosent av lovbruddene som innledningsvis anmeldes som mishandling i nære relasjoner vurderes til andre straffebestemmelser innen tidspunktet for påtaleavgjørelse.

⁹ Se Rt. 2010 s. 219

¹⁰ Se HR-2010-1426-A – Rt 2010 s. 949

¹¹ Den nære relasjonen mellom offer og voldsutøver i mishandlingssaker medfører i noen tilfeller at offeret ikke ønsker å anmelde. Det følger av Straffeprosessloven § 62 a. at straffbare handlinger som hovedregel skal påtales når ikke annet er bestemt ved lov. Dette betyr i praksis at politiet og påtalemyndigheten kan straffeforfølge mishandling i nære relasjoner selv om det ikke foreligger noen anmeldelse fra fornærmede.

4.3 Seksuallovbrudd

Hvor mange seksuallovbrudd som kommer til politiets kjennskap, enten ved en anmeldelse fra fornærmet/andre eller ved at politiet avdekker forhold selv, påvirkes av mange ulike faktorer. Gjennom etterforskning og økt oppmerksomhet har det vært en målsetning å avdekke og straffeforfølge flere lovbrudd, men det antas at mørketallene fremdeles er store. I analyser av utviklingen av anmeldte seksuallovbrudd er det viktig å vite hva tallene beskriver – og hva de ikke sier noe om.

Mange seksuallovbrudd blir anmeldt lenge etter gjerningen

Seksuallovbrudd er blant kriminalitetstypene med lengst anmeldelsestid¹², det vil si tiden som går fra gjerning til anmeldelse. Anmeldte seksuallovbrudd i et gitt år inkluderer en vesentlig andel "gamle saker" og utviklingen vil derfor bare delvis beskrive nåsituasjonen.

Av alle anmeldelsene i perioden 2016-2021 hadde 27 prosent av sakene en anmeldelsestid på mer enn ett år, mens i underkant av 10 prosent av sakene hadde en anmeldelsestid på fem år eller mer. For seksuallovbrudd mot barn er det ikke uvanlig at offeret anmelder forholdet først i voksen alder, noe som medfører at disse sakene har spesielt lang anmeldelsestid. I perioden 2016-2021 hadde omkring 30 prosent av anmeldte voldtekter av barn under 14 år en anmeldelsestid på 5 år eller mer.

Antallet seksualanmeldelser er dessuten særlig sensitivt for store enkeltsaker. Etterforskningen av et seksuallovbrudd vil i noen tilfeller medføre at politiet avdekker et stort antall lovbrudd og ofre, i tillegg til det opprinnelig anmeldte forholdet. I de mest omfattende sakene vil etterforskningen avdekke svært mange lovbrudd begått av én enkelt gjerningsperson over flere år – både i form av seksuallovbrudd og vold, trusler og andre typer lovbrudd. I løpet av den siste seksårsperioden er særlig statistikkårene 2017 og 2018 preget av denne typen omfattende enkeltsaker. Blant anmeldte seksuallovbrudd i perioden 2019-2021 ser det ikke ut til å være tilsvarende omfang av store enkeltsaker.

Flere anmeldte seksuallovbrudd i 2021

I løpet av 2021 ble det anmeldt i overkant av 8 000 seksuallovbrudd. Det er 16,5 prosent flere enn året før og en økning på over 8 prosent sammenlignet med gjennomsnittet for 2016-2020. Økningen gjelder for de fleste typer seksuallovbrudd, både fra året før og over lengre tid.

Siste års økning i anmeldelser henger særlig sammen med flere registrerte seksuallovbrudd som etter straffeloven er avgrenset ut i fra offerets alder. I 2021 ble det anmeldt nærmere 900 voldtekter av barn under 14 år og drøyt 500 tilfeller av seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år. Til sammen registrerte politiet 1 350 anmeldelser av seksuell handling og seksuelt krenkende adferd mot barn under 16 år, mens overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn under 18 år medførte nesten 1 550 anmeldelser. Samlet sett gjaldt over to tredjedeler av økningen fra 2020 ulike typer seksuallovbrudd mot barn, som det fremgår av tabell 4.3.1.

¹² Anmeldelsestiden er her beregnet ut i fra datoen for siste gjerning (gj.dato slutt) og datoen anmeldelsen ble registrert i politiets straffesaksregister (STRASAK). For anmeldelser av lovbrudd som har skjedd langt tilbake i tid er det ofte vanskelig for fornærmede å konkret tidfeste tidspunkt for lovbruddet. I slike saker er det en overvekt av anmeldelser med oppgitt gjerningstidspunkt 1. januar [år], og informasjonen om gjerningstidspunkt er mindre presis enn i nyere saker.

Tabell 4.3.1 Anmeldte seksuallovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Seksuallovbrudd, antall anmeldelser	7 066	7 978	8 374	6 748	6 874	8 006	16,5	8,1
- Voldtekt, i alt	2 331	2 410	2 665	2 290	2 312	2 581	11,6	7,5
--- Voldtekt, barn under 14 år	668	791	907	716	785	893	13,8	15,5
--- Voldtekt	1 663	1 619	1 758	1 574	1 527	1 688	10,5	3,7
- Seksuell omgang, barn mellom 14-16 år	397	429	496	378	436	505	15,8	18,2
- Seksuell handling, i alt	1 281	1 230	1 194	948	873	1 020	16,8	-7,7
--- Seksuell handling, barn under 16 år	879	780	719	559	534	548	2,6	-21,1
--- Annen seksuell handling uten samtykke	402	450	475	389	339	472	39,2	14,8
- Seksuelt krenkende adferd, i alt	1 502	1 509	1 392	1 424	1 408	1 650	17,2	14,0
--- Seksuelt krenkende adferd, barn under 16 år	542	699	567	688	698	810	16,0	26,8
--- Annen seksuelt krenkende adferd	960	810	825	736	710	840	18,3	3,9
- Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn***	848	1 539	1 779	961	1 107	1 540	39,1	23,5
- Andre seksuallovbrudd	707	861	848	747	738	710	-3,8	-9,0
Seksuallovbrudd, antall påtaleavgjort	6 166	6 859	8 439	8 177	7 281	7 882	8,3	6,7
Seksuallovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	3 752	3 971	5 151	4 887	3 842	4 230	10,1	-2,1
Oppklaringsprosent	64,5 %	61,4 %	64,2 %	63,5 %	56,6 %	57,3 %	0,7	-4,7
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	158,9	171,4	208,3	242,7	204,1	154,1	-50,0	-41,2

Kilde: JUS065, JUS309, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager.

** Inkluderer lovbrudd som etter straffeloven 1902 ble definert som "seksuell omgang med barn" under hhv. 14 og 10 år.

*** Inkluderer også anmeldelser etter straffeloven 1902 § 204 og § 204a som er registrert under statistikkgruppene for "pornografi". Disse anmeldelsene gjelder i all hovedsak overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn, men omfatter også et mindre antall anmeldelser av ulovlig pornografi. Se vedlegg for en fullstendig liste over statistikkgrupper.

I tillegg til anmeldelsene som gjelder voldtekt av barn under 14 år, ble det anmeldt nærmere 1 700 voldtekter¹³ i 2021. Det er en økning på 10,5 prosent fra året før og 3,7 prosent flere enn gjennomsnittet for 2016-2020. De eldste tenåringene og unge voksne utgjør den store majoriteten av ofre registrert i disse anmeldelsene. Ser vi hele perioden 2016-2021 under ett er drøyt en tredjedel av ofrene i alderen 15-19 år, mens syv av ti ofre er i aldersgruppen 15-29 år. Også blant gjerningspersonene er det en overvekt av unge voksne – i om lag halvparten av anmeldelsene er det registrert en gjerningsperson i alderen 18-29 år.

Seksuallovbrudd mot barn begås ofte digitalt

Det siste årets økning ser delvis ut til å henge sammen med flere lovbrudd som helt eller delvis begås via internett eller digitale flater. Når straffelovens bestemmelser om voldtekt av barn under 14 år¹⁴ og seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år også rammer

¹³ Straffeloven 2005 §§ 291-294, jf. Straffeloven 1902 § 192

¹⁴ Straffeloven 2005 §§ 299-301, jf. Straffeloven 1902 § 195

overgrep som i sin helhet har skjedd digitalt¹⁵, har utviklingen for digitale overgrep betydning for det samlede omfanget av disse typene seksuallovbrudd.

Den registrerte modus operandi¹⁶, som gir informasjon om fremgangsmåte eller andre kjennetegn ved et lovbrudd, gir en indikasjon på omfanget av digitale overgrep. I 2021 var hver fjerde anmeldte voldtekt av barn under 14 år registrert med en digital modus operandi, mens tilsvarende andel for seksuell omgang med barn mellom 14 og 16 år var 11 prosent. Av anmeldelser i 2021 som gjelder overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn var en svært stor andel registrert med en digital modus operandi – nærmere ni av ti slike lovbrudd. For seksuelt krenkende adferd er også en vesentlig andel lovbrudd begått via digitale flater. Samlet sett er andelen registrert med en slik fremgangsmåte høyere enn i 2019 og 2020¹⁷, og økningen i anmeldelser ser dermed ut til å delvis skyldes flere nettovergrep og digitale seksuallovbrudd.

Som nevnt innledningsvis har store enkeltsaker vesentlig betydning for utviklingen. Enkelte etterforskninger kan avdekke et stort antall lovbrudd, og disse omfangsrrike sakskompleksene gjelder særlig digitale seksuallovbrudd. Dette reflekteres også i antallet unike gjerningspersoner som er registrert i anmeldelsene. I 2017-2018, som i særlig grad var preget av store sakskomplekser, stod de ti unike gjerningspersonene som hadde flest anmeldte forhold for 15 prosent av alle anmeldte seksuallovbrudd. Tilsvarende andel i årene 2019-2021 var mellom 5 og 6 prosent. Når det er likevel en vesentlig økning i anmeldte seksuallovbrudd i 2021 betyr det dermed at det er flere unike gjerningspersoner enn i de foregående to årene.

Oppklaringsprosenten på nivå med året før

For seksuallovbruddene som ble påtaleavgjort i løpet av 2021 var oppklaringsprosenten 57,3 prosent. Dette er noe høyere enn i 2020 (56,6 prosent), men en reduksjon sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020 (62 prosent). En av årsakene til nedgangen i oppklaringsprosent er at andelen av de påtaleavgjorte sakene som inngår i et sakskompleks er vesentlig mindre i 2020 og 2021 enn i den foregående perioden. Saker som er inkludert i et sakskompleks¹⁸ har de seneste årene hatt dobbel så høy oppklaringsprosent som øvrige saker.

¹⁵ Straffeloven 2005 § 299 og § 302 omfatter handlinger der noen får hhv. barn under 14 år og barn mellom 14 og 16 år "til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv", i tillegg til den som fysisk gjennomfører tilsvarende handlinger mot barn i disse aldersgruppene. Formuleringen omfatter på den måten også digital voldtekt eller seksuell omgang, f.eks. begått via webkamera eller videostreaming fra andre digitale plattformer.

¹⁶ Modus operandi for registrerte straffesaker er en merking av fremgangsmåte eller andre kjennetegn ved et lovbrudd. For enkelte typer lovbrudd er det såkalt *tvungen modus*, som i praksis betyr at man ikke kan opprette en straffesak uten å registrere minst én modus operandi. Modus operandi kan på den måten si noe om omfanget saker som f.eks. er merket med digitale eller nettrelaterte fremgangsmåter. Siden merkingen er gjort manuelt i sak for sak må man ta høyde for en feilmargin, og det er ikke en uttømmende kilde til statistikk.

¹⁷ Utfyllingen av modus operandi i straffesaker er bedre enn for tidligere år, og utviklingsbeskrivelser basert på modus operandi kan derfor delvis skyldes bedre registrering. Det antas også at omfanget av digitale seksuallovbrudd er noe større enn det som fremgår av modus operandi alene.

¹⁸ Saker som enten er hovedsak (med vedleggsaker) eller er en vedleggsak.

4.4 Narkotikalovbrudd

Sammen med trafikkovertredelser er narkotikalovbrudd kriminalitetstypen som i størst grad speiler politiets ressursinnsats. I løpet av 2021 ble det anmeldt til sammen 19 800 narkotikalovbrudd, som er en reduksjon på bortimot 31 prosent fra året før. Sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-2020 er dette en nedgang på så mye som 42 prosent – som det fremgår av tabell 4.4.1.

Omkring halvparten av anmeldelsene i 2021 dreide seg som brudd på straffelovens narkotikabestemmelser, mens 38 prosent var overtridelser av legemiddelovens bestemmelser om bruk og besittelse av narkotika. Siden 2013 har det vært store årlige reduksjoner i denne typen anmeldelser, og i 2021 utgjorde narkotikalovbrudd 7 prosent av alle anmeldelser – mot nærmere 13 prosent i 2013.

Tabell 4.4.1 Anmeldte narkotikalovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Narkotikalovbrudd, antall anmeldelser	39 728	36 785	35 296	31 320	28 594	19 808	-30,7	-42,3
- Legemiddeloven, i alt	19 654	17 493	17 032	15 400	12 359	7 519	-39,2	-54,1
--- Narkotika, bruk	11 786	10 317	9 946	8 778	6 801	3 758	-44,7	-60,5
--- Narkotika, besittelse	7 868	7 176	7 086	6 622	5 558	3 761	-32,3	-45,2
- Straffeloven, i alt	16 507	16 084	14 587	13 374	13 408	9 987	-25,5	-32,5
--- Narkotikaovertridelse	15 439	15 117	13 690	12 459	12 461	9 171	-26,4	-33,7
--- Grov narkotikaovertridelse	1 068	967	897	915	947	816	-13,8	-14,9
- Dopingovertridelse, i alt	1 798	1 617	1 376	1 058	1 014	960	-5,3	-30,1
--- Dopingovertridelse, legemiddeloven	836	698	563	368	314	197	-37,3	-64,6
--- Dopingovertridelse, straffeloven	962	919	813	690	700	763	9,0	-6,6
- Andre narkotikalovbrudd	1 769	1 591	2 301	1 488	1 813	1 342	-26,0	-25,1
Narkotikalovbrudd, antall påtaleavgjort	42 730	37 392	37 025	33 097	30 685	23 034	-24,9	-36,3
Narkotikalovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	35 157	29 957	28 899	25 668	22 438	15 777	-29,7	-44,5
Oppklaringsprosent	83,1 %	81,3 %	79,2 %	78,5 %	74,1 %	69,8 %	-4,3	-9,6
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	101,1	94,7	99,9	101,2	106,7	121,4	14,7	20,7

Kilde: JUS065, JUS309, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager.

Statistikken over narkotikalovbrudd følger grovt sett hovedskillet mellom de ulike straffebestemmelsene. Tilvirkning, innførsel, oppbevaring eller kjøp og salg av narkotika hjemles av straffeloven¹⁹, mens bruk og besittelse av mindre mengder narkotika rammes av legemiddelovens bestemmelser²⁰. Dopingovertredelser²¹ følger et tilsvarende skille i lovhjemler. Det er betydelige forskjeller i strafferammer mellom legemiddeloven og straffeloven. Legemiddeloven har en øvre strafferamme på bot eller 6 måneders fengsel²², mens de aller grovste narkotikalovbruddene kan medføre 21 års fengsel. Hvilke stoffer og substanser som til enhver tid er klassifisert som narkotika fremgår av narkotikalistens i narkotikaforskriften.

Anmeldte narkotikalovbrudd halvert siden 2016

Ut i fra anmeldelsene i 2021 ble det registrert drøyt 7 500 brudd på legemiddelovens narkotikabestemmelser, hvorav halvparten dreide seg om bruk og halvparten gjaldt besittelse av mindre mengder narkotika. Sammenlignet med året før er dette en nedgang på drøyt 39 prosent, og det er brukssakene som har den største reduksjonen.

Utviklingen for legemiddelanmeldelsene kan ses i sammenheng med narkotikaovertridelser etter straffeloven. De nesten 10 000 anmeldelsene av slike narkotikalovbrudd utgjorde en nedgang på drøyt én fjerdedel sammenlignet med 2020, og en reduksjon på nesten én tredjedel sammenlignet med hele perioden 2016-2020. Dersom vi ser disse bruddene på legemiddelovens og straffelovens bestemmelser under ett er antallet anmeldelser mer enn halvert på seks år – fra 35 100 anmeldelser i 2016 til 16 700 i 2021.

Anmeldelsene av grov narkotikaovertridelse gjelder saker der det er snakk om betydelige mengder narkotika eller der andre omstendigheter tilsier at overtridelsen er grov. I 2021 ble det anmeldt i overkant av 800 grove narkotikaovertridelser, og dette er en 14 prosents nedgang fra året før – og omtrent tilsvarende nedgang fra perioden 2016-2020. Av alle narkotikalovbrudd (inkl. doping) utgjorde de grovste overtridelsene fire prosent av anmeldelsene.

Endrede prioriteringer overfor mindre alvorlige narkotikaovertridelser

Den langvarige og kraftige nedgangen i de mindre alvorlige narkotikaanmeldelser reflekterer endrede prioriteringer fra Riksadvokaten og Politidirektoratet. Nedgangen i mindre alvorlige narkotikasaker gjenspeiler disse endringene.

Riksadvokaten sendte 9. april 2021 et brev til alle politidistriktene, for å klargjøre regelverket for ransaking og andre tvangsmidler i mindre alvorlige narkotikasaker. Brevet gir presiserende direktiver for straffesaksbehandlingen av denne typen narkotikasaker, og har bidratt til at den langvarige nedgangen i narkotikaanmeldelser ble ytterligere forsterket i 2021.

¹⁹ Straffeloven §§ 231-232

²⁰ Legemiddeloven § 31, jf. § 24

²¹ Legemiddeloven § 31, jf. § 24a og Straffeloven §§ 234-235

²² [SSB: Statistikk over straffereaksjoner, 2020](#). Selv om legemiddelovens narkotikabestemmelser har en øvre strafferamme på bot eller 6 måneders fengsel, eller begge deler, viser statistikk over straffereaksjoner at ingen ble idømt ubetinget fengselsstraff i 2020 for brudd på legemiddeloven alene. I tilfeller der straffereaksjonen også bygger på andre straffbare forhold kan imidlertid brudd på legemiddelovens narkotikabestemmelser inngå som en del av domsgrunnlaget.

4.5 Økonomilovbrudd

Anmeldte økonomilovbrudd omfatter et bredt spekter av forskjellige typer lovbrudd med ulik alvorlighetsgrad. Med unntak av de minst alvorlige bedragerisakene er økonomilovbrudd preget av lovbrudd med lang anmeldelsestid, det vil si tiden fra gjerning til anmeldelse. Mange økonomilovbrudd avdekkes som følge av kontrollvirksomhet fra ulike etater, og flere saker er komplekse og fordrer et tverretatlig samarbeid – for eksempel mellom politiet og Skatteetaten. Komplexiteten i mange av økonomilovbruddene er en av faktorene som gjør at økonomilovbrudd er blant kriminalitetstypene som har lengst saksbehandlingstid.

I 2021 ble det registrert i overkant av 24 100 økonomilovbrudd, som er noe færre enn året før. Sammenlignet med perioden 2016-2020 er antall anmeldelser redusert med 10 prosent – som illustrert i tabell 4.5.1. Den overordnede utviklingen for økonomilovbrudd er i stor grad drevet av antallet anmeldte bedragerier, og de ulike typene bedrageri utgjorde til sammen 78 prosent av økonomilovbruddene i 2021.

Tabell 4.5.1 Anmeldte økonomilovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Økonomilovbrudd, antall anmeldelser	26 596	26 885	29 401	27 049	24 401	24 145	-1,0	-10,1
- Bedrageri, i alt	19 193	18 991	22 094	20 798	18 897	18 877	-0,1	-5,6
--- Mindre bedrageri og bedragerilignende handlinger	3 216	2 735	2 569	2 002	1 757	1 759	0,1	-28,4
--- Bedrageri	14 395	14 584	17 323	16 461	14 813	14 895	0,6	-4,0
--- Grovt bedrageri	1 582	1 672	2 202	2 335	2 327	2 223	-4,5	9,9
- Økonomisk utroskap	153	160	148	154	143	146	2,1	-3,7
- Skatt og avgiftsrelaterte lovbrudd	1 192	1 061	818	755	575	459	-20,2	-47,9
- Kreditorrelaterte lovbrudd	303	228	109	98	103	74	-28,2	-56,0
- Korrupsjon og påvirkningshandel	48	83	39	50	41	30	-26,8	-42,5
- Regnskapsovertredelse	1 658	1 573	1 276	1 127	1 016	862	-15,2	-35,2
- ID-krenkelse	2 571	3 235	3 610	2 730	2 565	2 671	4,1	-9,2
- Andre økonomilovbrudd	1 478	1 554	1 307	1 337	1 061	1 026	-3,3	-23,9
Økonomilovbrudd, antall påtaleavgjort	25 510	26 338	29 033	27 128	25 640	25 120	-2,0	-6,0
Økonomilovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	6 521	7 291	7 357	7 647	7 303	7 378	1,0	2,1
Oppklaringsprosent	31,9 %	33,9 %	31,6 %	34,8 %	34,2 %	35,1 %	0,9	1,8
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	182,5	227,0	192,7	223,7	198,6	248,5	49,9	43,6

Kilde: JUS065, JUS309, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager

** Frem til ny straffelov trådte i kraft i 2015 var bedrageri (ekskl. grovt bedrageri) klassifisert under kriminalitetstypen "Vinningslovbrudd". Anmeldelser etter strl. 1902 § 270 og § 272 er dermed ikke inkludert i tabellen over

Økonomilovbrudd. For perioden 2016-2021 var det i alt 4 131 slike bedragerier, hvorav 75 prosent ble anmeldt i 2016 og 2017.

Av det samlede antallet anmeldelser i 2021 var 1 av 15 lovbrudd et bedrageri, og til sammen ble det anmeldt nesten 18 900 bedragerier. Dette er like mange som året før, men en nedgang på 5,6 prosent målt mot den foregående femårsperioden. I overkant av 2 200 anmeldelser ble regnet som grove bedragerier, og antallet slike lovbrudd har vært relativt stabilt siden 2018.

En vesentlig andel av bedrageriene begås via internett eller andre digitale flater, og en enkelt gjerningsperson kan på den måten begå lovbrudd mot mange fornærmede. I følge politiets innbyggerundersøkelse for 2020²³ oppga 4 prosent av respondentene å ha blitt utsatt for svindel eller bedrageri på nett. I den foregående innbyggerundersøkelsen oppga kun 23 prosent av de bedrageriutsatte at de anmeldte forholdet til politiet²⁴. Dette er en indikasjon på at det er store mørketall for befolkningens utsatthet for denne typen kriminalitet.

I 2021 ble det anmeldt drøyt 450 skatt- og avgiftsrelaterte lovbrudd, mens det samlet sett var i overkant av 850 anmeldte regnskapsovertredelser. For begge disse lovbruddstypene representerte anmeldelsene en vesentlig nedgang – både fra året før og over tid. I 2021 ble det dessuten registrert nesten 150 tilfeller av økonomisk utroskap, mens i underkant av 2 700 anmeldelser gjaldt ulike typer ID-krenkelser.

²³ Politiets innbyggerundersøkelse 2020, Kantar TNS, 2022

²⁴ Politiets innbyggerundersøkelse 2019, Kantar TNS, 2020

4.6 Trafikklovbrudd

I løpet av 2021 ble det anmeldt til sammen 52 400 trafikklovbrudd. Av disse ble nesten 9 700 anmeldelser opprettet for kjøring i ruspåvirket tilstand. Nærmere 11 400 anmeldelser dreide seg om ulovlig hastighet²⁵, mens det ble registrert 10 100 anmeldelser for kjøring uten gyldig førerkort. Det siste årets reduksjon for de to sistnevnte lovbruddene bidro til at det samlede antallet trafikklovbrudd i 2021 var 4,7 prosent færre enn gjennomsnittet for perioden 2016-2020. Til tross for siste års nedgang utgjorde trafikklovbrudd i underkant av en femtedel av alle anmeldte lovbrudd i 2021.

Tabell 4.6.1 Anmeldte trafikklovbrudd, etter utvalgte typer lovbrudd. 2016-2021. Antall

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016- 2020*
Trafikklovbrudd, antall anmeldelser	58 181	54 675	54 092	52 569	55 504	52 399	-5,6	-4,7
- Kjøring uten gyldig førerkort	12 697	11 539	11 101	10 462	11 646	10 103	-13,2	-12,1
- Ulovlig hastighet	12 483	11 541	11 156	11 045	12 479	11 384	-8,8	-3,0
- Personskade	3 709	3 433	3 498	3 382	3 376	3 520	4,3	1,2
- Promillekjøring, veitrafikk	9 542	9 246	9 512	9 641	10 170	9 683	-4,8	0,6
- Andre trafikklovbrudd	19 750	18 916	18 825	18 039	17 833	17 709	-0,7	-5,2
Trafikklovbrudd, antall påtaleavgjort	59 142	53 939	55 010	52 463	56 474	52 803	-6,5	-4,7
Trafikklovbrudd, antall påtaleavgjort og oppklart	49 349	44 687	45 537	43 280	46 884	43 784	-6,6	-4,7
Oppklaringsprosent	85,1 %	84,7 %	84,4 %	83,9 %	84,5 %	84,3 %	-0,2	-0,2
Gj.snittlig saksbehandlingstid, oppklarte saker	67,9	65,3	68,7	66,4	64,0	65,8	1,7	-0,7

Kilde: JUS065, JUS309, JUS319

* Endring i oppklaringsprosent er målt i prosentpoeng, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager.

Trafikklovbrudd er en av kriminalitetstypene der antall anmeldelser i størst grad gjenspeiler ressursinnsatsen til politiet. I tillegg til anmeldelser som blir opprettet i forbindelse med trafikkulykker og andre typer hendelser, blir en betydelig andel av disse lovbruddene avdekket gjennom ulike typer kontrollvirksomhet, for eksempel ved manuelle kontroller eller automatisk trafikk kontroll (ATK).

Ettersom politiet selv avdekker mange av disse lovbruddene, i tillegg til at involverte kjøretøy som regel er registrert på en person, er trafikklovbrudd den kriminalitetstypen med høyest oppklaringsprosent – som har ligget stabilt omkring 84 prosent i de foregående seks årene. Det er samtidig kriminalitetstypen med den klart korteste saksbehandlingstiden, og for oppklarte trafikklovbrudd i 2021 gikk det i gjennomsnitt 66 dager fra anmeldelse til saken ble påtaleavgjort.

²⁵ I perioden 2019-2021 registrerte politiet årlig mellom 180-190 000 fartsovertredelser, og de fleste av disse ble avgjort med et forenklet forelegg. Overtredelsen medfører politianmeldelse i tilfeller der føreren ikke er villig til å vedta det forenklete forelegget eller har prikk på førerkortet som gjør at den nye overtredelsen medfører førerkortbeslag. Anmeldelse kan også forekomme dersom føreren ikke har tilpasset hastigheten etter kjøreforholdene, når det avdekkes andre lovbrudd ifm. hastighetsovertredelsen eller når hastigheten er større enn det som forskriftsmessig kan avgjøres med et forenklet forelegg. I sistnevnte tilfelle medfører overtredelsen også førerkortbeslag.

5 Politiets straffesaksbehandling

5.1 Oppklaringsprosent

Andelen oppklarte²⁶ lovbrudd varierer betydelig mellom ulike typer kriminalitet, og lovbruddssammensetningen i politiets straffesaksportefølje og ulike bevisituasjoner har derfor stor innvirkning på utviklingen for den samlede oppklaringsprosenten fra år til år. Trafikk- og narkotikalovbrudd er kriminalitetstypene med høyest oppklaringsprosent, og avdekking av lovbrudd på disse områdene henger nært sammen med politiets og andre kontrollinstanser ressursinnsats. Vinningslovbrudd og skadeverk har på den annen side relativt lav oppklaringsprosent, og slike lovbrudd er i stor grad avhengig av anmeldelser fra fornærmede.

I 2021 ble nesten 286 800 lovbrudd påtaleavgjort, hvorav nærmere 131 000 lovbrudd ble regnet som oppklarte. Den betydelige nedgangen i påtaleavgjorte lovbrudd fra året før skyldes i hovedsak at det ble registrert færre anmeldelser i 2021. Den samlede oppklaringsprosenten²⁷ i 2021 var 48,8 prosent, som er en reduksjon på 0,6 prosentpoeng fra året før, og 2,9 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for perioden 2016-2020, som det fremgår av tabell 5.1.

Tabell 5.1 Påtaleavgjorte lovbrudd og oppklaringsprosent, etter kriminalitetstype. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020*	Prosent- endring mot gj.snitt 2016-2020*
Påtaleavgjorte lovbrudd, i alt	343 187	314 416	324 548	316 377	315 471	286 751	-9,1	-11,2
- Ikke oppklart	150 197	139 601	143 657	143 978	150 167	137 338	-8,5	-5,6
- Oppklart	172 035	154 852	157 522	149 497	146 836	130 939	-10,8	-16,1
Oppklaringsprosent, i alt	53,4 %	52,6 %	52,3 %	50,9 %	49,4 %	48,8 %	-0,6	-2,9
Trafikk	85,1 %	84,7 %	84,4 %	83,9 %	84,5 %	84,3 %	-0,2	-0,2
Narkotika	83,1 %	81,2 %	79,2 %	78,5 %	74,1 %	69,8 %	-4,3	-9,4
Arbeidsmiljø	62,2 %	72,3 %	62,8 %	69,8 %	63,6 %	67,0 %	3,5	0,9
Annen	74,8 %	73,8 %	72,5 %	71,1 %	67,0 %	64,5 %	-2,5	-7,3
Miljø	57,2 %	58,5 %	59,5 %	57,3 %	61,9 %	60,3 %	-1,6	1,4
Seksual	64,0 %	61,3 %	64,2 %	63,5 %	56,6 %	57,3 %	0,8	-4,6
Vold	56,3 %	55,2 %	57,5 %	56,5 %	54,5 %	54,4 %	0,0	-1,5
Økonomi	31,7 %	33,5 %	31,6 %	34,8 %	34,2 %	35,1 %	0,9	1,9
Vinning	25,1 %	24,2 %	23,2 %	21,9 %	21,5 %	21,6 %	0,1	-1,6
Skadeverk	21,6 %	21,6 %	22,0 %	21,4 %	18,3 %	18,3 %	0,0	-2,7

Kilde: JUS309, JUS319

* Endring i påtaleavgjorte lovbrudd oppgis i prosent, endring i oppklaringsprosent oppgis prosentpoeng

²⁶ Oppklaringsprosent og andre indikatorer som beskriver politiets straffesaksbehandling er målt ut ifra alle lovbrudd som får en påtaleavgjørelse i løpet av et år. Noen lovbrudd blir både anmeldt og påtaleavgjort samme år, mens det for andre lovbrudd tar vesentlig tid fra en anmeldelse er registrert til det foreligger en påtaleavgjørelse. Det er ikke bare saker som får en positiv påtaleavgjørelse (siktelse med forslag tilståelsesdom, tiltale, forelegg, overføring til konfliktråd eller påtaleunntatelse) som regnes som oppklarte. Flere avgjørelser som innebærer at den strafferettslige forfølgning henlegges regnes som oppklarte.

²⁷ For oppklaringsprosenten beregnes blir enkelte påtaleavgjorte lovbrudd trukket ut. Dette gjelder i stor grad saker som er henlagt fordi forholdet ikke er straffbart, åpenbart grunnløs eller fordi det ikke foreligger noen rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold. Av nærmere 286 800 påtaleavgjorte lovbrudd i 2021 ble 6,4 prosent trukket ut for beregning av oppklaringsprosent.

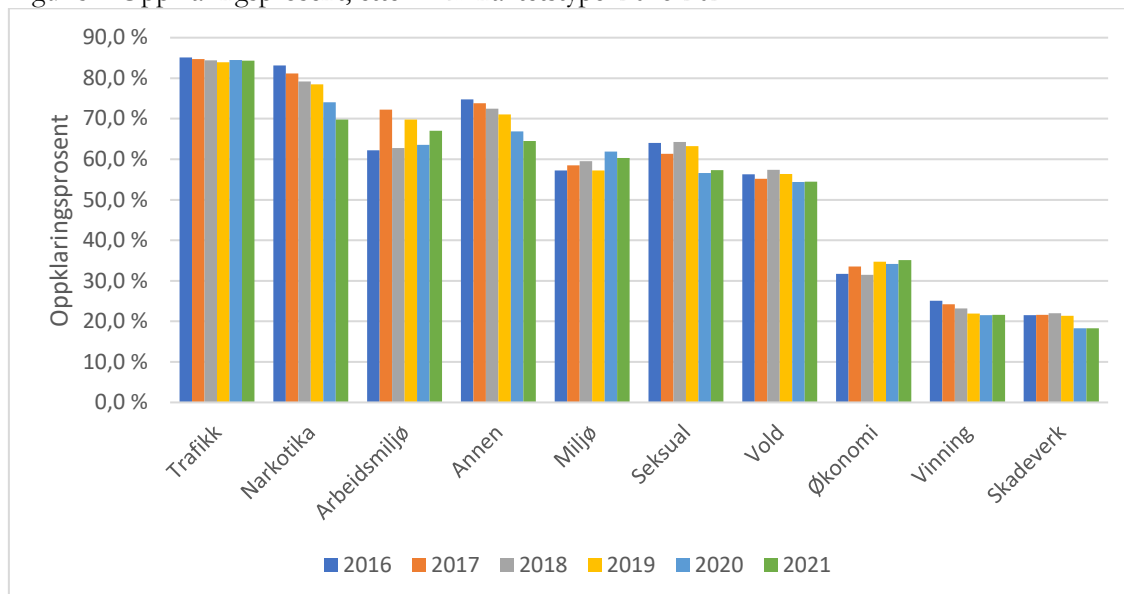
I løpet av de siste seks årene har det vært store endringer i sammensetningen av de påtaleavgjorte lovbruddene, noe som følger utviklingen i anmeldelser som er beskrevet i [kapittel 4](#). Mens vinnings- og narkotikalovbrudd utgjorde nesten 47 prosent av alle påtaleavgjorte lovbrudd i 2016, var tilsvarende andel 38 prosent i 2021. I absolutte tall gir det en nedgang på mer enn 51 700 påtaleavgjorte lovbrudd for disse to kriminalitetstypene, som samlet sett hadde en vesentlig reduksjon i oppklaringsprosent i perioden – fra nesten 40 prosent i 2017 til 32 prosent i 2021.

Nedgangen i påtaleavgjorte narkotikalovbrudd står for en av de mest markante utviklingene i politiets straffesaksportefølje i den siste seksårsperioden. Dette gjelder særlig brudd på legemiddelovens bestemmelser om bruk og besittelse av mindre mengder narkotika. I 2021 ble snaut 8 800 slike lovbrudd påtaleavgjort – som er over 58 prosent færre enn i 2016. Ettersom nesten ni av ti slike lovbrudd blir oppklart har denne utviklingen bidratt vesentlig til at den samlede oppklaringsprosenten er redusert.

Ser vi bort ifra vinningslovbrudd og narkotikaovertrедelser har likevel den samlede oppklaringsprosenten blitt redusert. Årlig påtaleavgjøres i underkant av 40 000 lovbrudd klassifisert som Annen kriminalitet. Denne kriminalitetstypen som er sammensatt mange ulike typer lovbrudd, som f.eks. hensynsløs adferd, brudd på besøks- og kontaktforbud, smittevernlovgivning og ulike ordensrelaterte lovbrudd. Oppklaringsprosenten for lovbrudd gruppert som Annen kriminalitet ble redusert fra 73 prosent i 2017 til 64,4 prosent i 2021, og denne utviklingen bidrar til den samlede reduksjonen i oppklaringsprosent de siste fem-seks årene.

Som det fremgår av figur 5.1 er andelen oppklarte vold- og seksuallovbrudd også noe redusert i perioden, mens det for disse typene lovbrudd har vært omtrent like stor oppklaringsprosent i løpet av pandemiårene 2020 og 2021. Vi ser en tilsvarende utvikling for påtaleavgjorte skadeverk og vinningslovbrudd, mens andelen oppklarte økonomilovbrudd er større både sammenlignet med året før og over tid.

Figur 5.1 Oppklaringsprosent, etter kriminalitetstype. 2016-2021

Kilde: JUS309/JUS319

5.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid

I likhet med oppklaringsprosenten påvirkes den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden av mange ulike forhold. Lovbruddssammensetningen i straffesaksporteføljen har avgjørende betydning for politiets prioriteringer, samtidig som ressursinnsatsen og restansesituasjonen påvirker resultatene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid²⁸ fra anmeldelse til påtaleavgjørelse var 70 dager for alle saker i 2021, som er en nedgang på 1,6 dager fra året før og 3,5 dager færre enn gjennomsnittet for perioden 2016-2020. Som det fremgår av tabell 5.2 var det en liten økning for oppklarte saker, som i 2021 hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på drøyt 101 dager.

Tabell 5.2 Gjennomsnittlig saksbehandlingstid, etter kriminalitetstyper. 2016-2021. Antall dager

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020-2021	Endring mot gj.snitt 2016-2020
Gj.snittlig saksbehandlingstid - alle saker	71,5	72,7	76,6	75,0	71,6	70,0	-1,6	-3,5
Gj.snittlig saksbehandlingstid - oppklarte lovbrudd	94,2	95,7	100,6	101,8	99,7	101,2	1,4	2,8
Kriminalitetstyper - gj.snittlig saksbehandlingstid - oppklarte lovbrudd								
Trafikk	67,9	65,3	68,7	66,4	64,0	65,8	1,7	-0,7
Vinning	98,3	90,7	96,0	83,2	88,6	89,0	0,4	-2,4
Annen	85,3	85,0	90,7	92,3	98,1	93,5	-4,5	3,2
Miljø	112,5	115,4	129,3	143,8	107,5	97,3	-10,2	-24,4
Skadeverk	100,0	100,3	115,3	111,9	103,8	106,3	2,5	0,0
Vold	111,5	120,8	128,6	126,4	132,4	117,4	-15,0	-6,6
Narkotika	101,1	94,7	99,9	101,2	106,7	121,4	14,7	20,7
Seksuallovbrudd	158,9	171,4	208,3	242,7	204,1	154,1	-50,0	-43,0
Økonomi	182,5	227,0	192,7	223,7	198,6	248,5	49,9	43,6
Arbeidsmiljø	252,9	326,5	301,3	299,9	321,2	285,9	-35,3	-14,4

Kilde: JUS309

Enkelte kriminalitetsområder er i større grad enn andre preget av lovbrudd som utløser komplekse og tidkrevende etterforskninger. I 2021 hadde oppklarte lovbrudd innenfor kriminalitetstypene Arbeidsmiljø og Økonomi klart lengst gjennomsnittlig saksbehandlingstid, med henholdsvis 286 og 249 dager. Til sammenligning var tilsvarende tall for oppklarte trafikklovbrudd 66 dager, hvor drøyt 47 prosent av de oppklarte sakene i 2021 dreide seg ulovlig hastighet og kjøring uten gyldig førerkort.

Blant de mest alvorlige kriminalitetstypene har det vært en markant reduksjon i tiden fra politiet oppretter en straffesak og til det fattes en påtaleavgjørelse. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppklarte seksuallovbrudd var 154 dager i 2021, som er 50 dager færre enn året før og en forkorting av saksbehandlingstiden på 41 dager fra perioden 2016-2020. Tilsvarende tok det i gjennomsnitt 117 dager å påtaleavgjøre et oppklart voldslovbrudd i 2021, som er en nedgang fra foregående fire år.

²⁸ En sak vil nødvendigvis ikke være endelig avgjort på påtaleavgjørelsesstidspunktet. I oppklarte saker hvor det fattes positive påtaleavgjørelser, for eksempel en tiltaler, vil det normalt gå en viss tid fra det er truffet påtaleavgjørelse og til saken er irettført, og deretter rettskraftig avgjort.

5.3 Saker med særskilte krav til saksbehandlingstid

På noen områder er det fastsatt særskilte frister for saksbehandlingstid, det vil si tiden fra et lovbrudd er registrert hos politiet til det er fattet en påtaleavgjørelse. Enkelte frister er lovbestemte, mens andre frister er fastsatt av Politidirektoratet og riksadvokaten²⁹. I grovere voldssaker er det fastsatt en saksbehandlingsfrist på 90 dager, mens det siden 2016 har vært en frist på 130 dagers saksbehandlingstid i voldtektssaker (strl. 2005 §§ 291–294). I saker der mistenkte er under 18 år skal det ifølge det lovbestemte kravet³⁰ foreligge en påtaleavgjørelse innen 42 dager. I sine føringer til politiets straffesaksbehandling har riksadvokaten fremhevet at saker innenfor de fristbelagte kategoriene ikke skal henlegges for å overholde fristene – dersom det kan sannsynliggjøres at fortsatt etterforskning og påtalemessig behandling av sakene kan føre til en oppklaring.

Voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist

Riksadvokaten besluttet gjennom mål- og prioriteringsrundskrivet i 2001 at utvalgte voldssaker skal ha en særskilt saksbehandlingsfrist på 90 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet, med mindre hensynet til etterforskningen eller andre særlige grunner gjør det nødvendig med lengre saksbehandlingstid. Fristkravet gjelder voldssaker som kvalifiserer til grov kroppskrenkelse eller kroppsskade.

I løpet av 2021 ble det påtaleavgjort drøyt 2 700 saker innenfor denne typen prioriterte voldslovbrudd. Som det fremgår av tabell 5.3.1 er dette en reduksjon på omkring én femtedel – både fra året før og sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016–2020. Nedgangen henger i stor grad sammen med at det er anmeldt færre slike lovbrudd de siste to årene. I alt 49 prosent av disse voldssakene ble påtaleavgjort innenfor den fastsatte 90-dagersfristen, som er en tydelig forbedring fra 2020 hvor tilsvarende andel var 43 prosent. Sakene har et stort spenn i alvorlighet. De alvorligste sakene har fått nødvendig prioritet, mens det fortsatt er et forbedringspotensial for behandlingen av de resterende.

Tabell 5.3.1 Påtaleavgjorte voldssaker med særskilt saksbehandlingsfrist. 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020- 2021	Endring mot gj.snitt 2016- 2020
Påtaleavgjorte forhold, i alt	3 371	3 227	3 357	3 625	3 438	2 716	-21,0	-20,2
Påtaleavgjorte forhold, oppklart	1 673	1 603	1 668	1 781	1 673	1 325	-20,8	-21,1
Påtaleavgjorte forhold, oppklaringsprosent	50 %	50 %	51 %	51 %	50 %	50 %	-0,2	0,0
Saksbehandlingstid, i alt	96	111	133	121	120	116	-4,6	-0,8
Saksbehandlingstid, oppklarte forhold	106	128	152	141	137	136	-1,0	3,5

Kilde: JUS605 og PSV Monitor (andeler, per 23.01.2022)

* Endring i påtaleavgjorte forhold er oppgitt i prosent, endring i saksbehandlingstid angis i antall dager og andel oppklarte forhold innenfor frist er oppgitt i prosentpoeng.

²⁹ Frister for saksbehandlingstid og andre føringer for politiets prioriteringer fremgår av Riksadvokatens årlige rundskriv *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen*.

³⁰ Jf. Straffeprosessloven § 249 andre ledd

I 2021 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for denne typen saker var 116 dager, som er en liten reduksjon fra året før og omtrent på nivå med gjennomsnittet for 2016-2020. Oppklarte saker hadde til sammenligning en saksbehandlingstid på 136 dager.

Saker med gjerningsperson under 18 år

Fristen for behandling av saker hvor gjerningspersonen er under 18 år følger av straffeprosessloven § 249 andre ledd. Som hovedregel skal saken etterforskes og påtalebehandles innen seks uker etter at vedkommende ble ansett som mistenkt i saken.

I 2021 ble det påtaleavgjort nesten 16 700 forhold hvor mistenkte/siktede var under 18 år på gjerningstidspunktet, som det fremgår av tabell 5.3.2. Åtte prosent av sakene var innen kriminalitetstypen seksuallovbrudd, mens 22 prosent var ulike typer vold og trusler. Begge disse kriminalitetsområdene kan være krevende saker å etterforske for politiet, og sakene vil ofte kreve lengre etterforskning enn den lovbestemte fristen på 42 dager. Likevel har andelen ungdomssaker som er påtaleavgjort innen frist nasjonalt steget fra 68 prosent i 2020 til 71 prosent i 2021.

Tabell 5.3.2 Påtaleavgjorte forhold der mistenkt, siktet eller domfelt er under 18 år. 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020- 2021	Endring mot gj.snitt 2016- 2020
Påtaleavgjorte forhold, i alt	12 903	15 221	16 364	17 529	16 919	16 665	-1,5	5,6
Påtaleavgjorte forhold, oppklart	10 542	12 536	13 159	14 002	13 469	13 216	-1,9	3,7
Påtaleavgjorte forhold, oppklaringsprosent	82,8 %	83,7 %	81,7 %	81,3 %	80,8 %	80,6 %	-0,2	-1,5
Saksbehandlingstid, i alt	42	44	55	52	46	41	-5,2	-7,4
Saksbehandlingstid, oppklarte forhold	39	40	50	46	41	37	-4,1	-6,1

Kilde: JUS605 og PSV Monitor (andeler, per 23.01.2022)

* Endring i påtaleavgjorte forhold er oppgitt i prosent, endring i saksbehandlingstid angis i antall dager og andel oppklarte forhold innenfor frist er oppgitt i prosentpoeng.

I alt hadde denne typen saker i 2021 en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 41 dager, mens tilsvarende saksbehandlingstid for oppklarte saker var 37 dager. Dette er den korteste saksbehandlingstiden i løpet av den siste seksårsperioden, både for alle forhold og oppklarte forhold.

Voldtektssaker

I 2016 fastsatte Politidirektoratet i samråd med riksadvokaten et mål om gjennomsnittlig saksbehandlingstid i voldtektssaker³¹ (straffeloven §§ 291–294) på 130 dager fra anmeldelse til påtalevedtak i politiet. Som et av de mest integritetskrenkende lovbruddene er voldtekt i utgangspunktet svært belastende for fornærmede, og en vesentlig andel av denne typen anmeldelser gjelder overgrep som har skjedd lengre tilbake i tid³². Også hensynet til mistenkte/siktede tilsier at saken avgjøres innen rimelig tid. Det er derfor vesentlig at

³¹ Se Vedlegg 2 for en oversikt over statistikkgruppene som inngår i de fristbelagte voldtektssakene

³² For anmeldte voldtektssaker i perioden 2016-2021 hadde omkring 20 prosent av sakene en anmeldelsestid på mer enn ett år, mens 8,3 prosent av sakene hadde en anmeldelsestid på 5 år eller mer.

politiet og påtalemyndigheten arbeider for å redusere tilleggsbelastningen det innebærer å vente på en påtaleavgjørelse.

Til sammen ble det fattet en påtaleavgjørelse i drøyt 1 600 voldtektssaker i 2021, som er nesten 7 prosent færre enn i 2020. Som det fremgår av tabell 5.3.3 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid for denne typen saker samtidig redusert med hele 58 dager fra året før – fra 197 dager i 2020 til 139 dager i 2021. Dette er en fortsettende trend fra tidligere år, og saksbehandlingstiden nærmer seg nå målet på 130 dager.

Tabell 5.3.3 Påtaleavgjorte voldtektssaker³³. 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020- 2021	Endring mot gj.snitt 2016- 2020
Påtaleavgjorte voldtektssaker, i alt	1 405	1 570	1 700	1 733	1 756	1 636	-6,8	0,2
Påtaleavgjorte voldtektssaker, oppklart	513	534	524	551	530	481	-9,2	-9,3
Saksbehandlingstid voldtektssaker, i alt	178	198	217	212	197	139	-58,1	-61,3
Saksbehandlingstid voldtektssaker, oppklarte forhold	176	183	229	204	193	143	-50,1	-53,9

Kilde: JUS309

* For påtaleavgjorte saker oppgis prosentvis endring, mens endring i saksbehandlingstid angis i antall dager

5.4 Tilrettelagte avhør³⁴

Når barn under 16 år³⁵ eller andre særlig sårbare³⁶ er vitner eller fornærmede i straffesaker skal avhørene gjennomføres som tilrettelagte avhør, i tråd med straffeprosessloven §§ 239-239f. I saker som gjelder seksuallovbrudd og bestemte typer voldslovbrudd³⁷ er det lovbestemt at slike avhør skal gjennomføres ved Statens barnehus, men det kan også gjennomføres i andre typer straffesaker dersom hensynet til vitnet eller fornærmede tilsier det.

Formålet er at avhørene skal være minst mulig belastende for den som blir avhørt, og at de skal gjennomføres av fagpersoner med særlig kompetanse på avhør av barn og andre særlig sårbare. I tillegg til tilrettelagte avhør gjennomfører barnehusene medisinske undersøkelser, oppfølging og i noen tilfeller behandling i samråd med det lokale hjelpeapparatet på den avhørtes hjemsted. Avhengig av ulike kriterier for fristberegning skal avhøret som hovedregel skje innen 1-3 uker fra barnet eller den særlig sårbare får status som vitne eller fornærmet i straffesaken.

I løpet av 2021 ble det gjennomført 5 000 tilrettelagte avhør. Som det fremgår av tabell 5.9 bestod disse av drøyt 4 630 førstegangsavhør og 370 supplerende og fortsettende avhør.

³³ For statistikkgrupper som inngår i voldtekt, se vedlegg 2. I 2021 er statistikkgruppen. 1416 – Utuktig omgang med berisstlos er inkludert i beregningen, i motsetning til foregående år.

³⁴ Fra og med 2021 er statistikkgrunnlaget for tilrettelagte avhør i sin helhet hentet ut politiet straffesaksregistre, mens tallgrunnlaget i foregående år var basert på en kombinasjon av uttrekk fra politiets registre og politidistriktenes manuelle rapportering av tilrettelagte avhør.

³⁵ I saker som gjelder incest, søskenincest eller seksuell omgang mellom andre nærstående skal også avhør av barn mellom 16-18 år som hovedregel gjennomføres på et barnehus.

³⁶ Særlig sårbare er i stprl. § 239 definert som personer med psykisk utviklingshemming eller annen funksjonsnedsettelse.

³⁷ Kroppsskade, mishandling i nære relasjoner, drap og kjønnslemlestelse.

Tabell 5.9 Tilrettelagte avhør, etter type avhør. 2021. Antall og prosentandel

	2021
Tilrettelagte avhør, i alt	5 003
- Førstegangsavhør	4 634
--- innen frist, antall	2 099
--- innen frist, andel	45,3 %
--- fristbrudd, antall	2535
---- hvorav årsak utenfor politiet, antall	586
---- hvorav årsak utenfor politiet, andel	23,1 %
- Supplerende og fortsettende avhør	369

Kilde: PAL STRASAK/politidistriktenes rapportering

Av alle førstegangsforhørene i 2021 ble 45,3 prosent gjennomført innenfor den lovbestemte fristen. Dette er en mindre andel enn i 2019 og 2020, hvor henholdsvis 53 og 48 prosent ble gjennomført innenfor frist. Når vi inkluderer avhør hvor fristbruddene skyldes årsaker utenfor politiets kontroll blir andelen på 58 prosent – som er en forbedring fra året før og på samme nivå som i 2019.

I 2021 ble 52 prosent av de tilrettelagte avhørene gjort i forbindelse med voldssaker, hvorav majoriteten dreide seg om kroppskrenkelse eller mishandling i nære relasjoner. Høyesterett³⁸ har konkludert med at barn som er vitne til mishandling i nære relasjoner er å regne som selvstendige ofre, uavhengig av om de har vært utsatt for direkte mishandling. Det er en av årsakene til at dette er en av de vanligste sakstypene for tilrettelagte avhør.

Omkring 45 prosent av de gjennomførte avhørene ble tatt i seksualsaker, mens 3 prosent gjaldt andre straffbare forhold. Av alle avhørte i 2021 hadde 83 prosent rolle som fornærmet i saken, mens de øvrige 17 prosentene dreide seg om avhør av vitner eller andre impliserte.

Som en del av forskningsprogrammet om vold i nære relasjoner gjennomførte NOVA i 2021 en evaluering av Statens barnehus³⁹, og publiserte sin evalueringsrapport 20. januar 2022. Hovedinntrykket er at barnehusene utøver sin oppgaveløsning i tråd med mandatet. Det er imidlertid blant annet påpekt en tendens til skjevdeling mellom straffesaksrelaterte oppgaver og øvrige helse- og sosialfaglige oppgaver. NOVA har kommet med flere anbefalinger til tiltak for å utjevne denne skjevheten, og POD vil se nærmere på hvordan funn og anbefalinger i evalueringsrapporten skal følges opp.

³⁸ Se HR-2010-1426-A – Rt 2010 s. 949

³⁹ Prosjektperioden var fra 25.11.2019 til 20.11.2021, og prosjektet ble ledet av Ellisiv Bakketeig ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Evalueringen ble finansiert av Politidirektoratet.

6 Saker under arbeid

6.1 Saker under arbeid⁴⁰

For å kunne overvåke utviklingen i sakene som til enhver tid er under arbeid brukes særlig to målepunkter:

- Ikke-påtaleavgjorte saker
- Påtaleavgjorte saker som ikke er rettskraftige

Ikke-påtaleavgjorte saker gjelder for eksempel saker som er under etterforskning, saker som er i koordineringsfasen mellom etterforskning og påtale og saker som ligger hos påtaleansvarlig for beslutning om hvordan saken skal avgjøres. Påtaleavgjorte saker som ikke er rettskraftige beskriver saksmengden som ikke er endelig avgjort, for eksempel ved at saken skal opp til domstolsbehandling eller at ankemulighetene ikke er uttømt.

Det er flere faktorer som har betydning for antallet saker som er under arbeid hos politiet, men sakstilfanget i form av nye anmeldelser er særlig styrende for den samlede saksmengden. I tillegg vil hvilke typer saker som anmeldes, alvorlighetsgraden på sakene og kompleksiteten og ressursbehovet i etterforskningene også ha stor betydning for fremdriften i sakene. Politiets arbeid påvirkes dessuten av eksterne faktorer, som for eksempel at politiet har måttet tilpasse arbeidet til de gjeldende smittevernbestemmelsene under pandemiperioden.

For å få et bilde på fremdriften i sakene er det viktig å se på alderssammensetningen i saksportefølgen. Alderen på en sak måles fra den blir registrert hos politiet og frem til tidspunktet for påtaleavgjørelse, og deretter til saken er rettskraftig avgjort. Alderen på sakene sier dermed ikke noe om *gjerningstidspunktet*, som for en del av sakene er oppgitt å være lengre tilbake i tid. Omfanget av saker i kategoriene 0-3 måneder, 3-12 måneder og eldre enn 12 måneder gir viktig informasjon om politiets arbeid.

Frem til det treffes en påtaleavgjørelse har politiet og påtalemyndigheten i stor grad selv kontroll over sakenes fremdrift, siden dette i særlig grad avhenger av politiets egen saksbehandlingskapasitet og prioriteringer. Når det er fattet en positiv påtaleavgjørelse vil den videre fremdriften variere ut fra type påtaleavgjørelse og kapasiteten i de øvrige delene av straffesakskjeden.

Ved utgangen av 2021 bestod politiets saksportefølge av nesten 112 000 saker som ikke var rettskraftige. Som det fremgår av tabell 6.1 var dette 12,2 prosent færre enn på samme tidspunkt i 2020, og en reduksjon på en fjerdedel målt mot gjennomsnittet for tredje tertial i perioden 2016-2020. For de påtaleavgjorte, men ikke-rettskraftige sakene har det vært en betydelig reduksjon innenfor alle alderssegmenter, og ser man hele perioden under ett har det vært årlig nedgang siden 2018.

⁴⁰ Tallene presentert i dette underkapittelet er hentet ut ved bruk av JUS-rapporten JUS089 som gir samlede tall for politidistrikt og sserorgan. Tallene vil derfor være forskjellig fra rapportering til Justis- og beredskapsdepartementet, og tallene i sammendraget, hvor kun tall for politidistriktene inngår.

Tabell 6.1.1 Saker under arbeid/ikke rettskraftige ved utgangen av 3. tertial. 2016–2021. Antall

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2016-2020
Ikke påtaleavgjort	68 372	74 665	71 816	69 601	56 781	53 224	-6,3	-22,0
0-3 mnd	32 868	35 670	31 081	30 413	26 513	25 752	-2,9	-17,7
3-12 mnd	28 428	31 686	32 552	30 599	24 057	21 583	-10,3	-26,7
> 12 mnd	7 076	7 309	8 183	8 589	6 211	5 889	-5,2	-21,2
Påtaleavgjort, ikke rettskraftig	82 806	81 355	85 260	82 034	70 696	58 751	-16,9	-27,0
0-3 mnd	12 095	11 514	12 525	11 580	10 827	8 958	-17,3	-23,5
3-12 mnd	33 150	31 582	31 549	30 161	27 037	22 012	-18,6	-28,3
> 12 mnd	37 561	38 259	41 186	40 293	32 832	27 781	-15,4	-26,9
TOTALT	151 178	156 020	157 076	151 635	127 477	111 975	-12,2	-24,7

Kilde: JUS089

Av de ikke-rettskraftige sakene var drøyt 53 200 ikke påtalegjort, som utgjør en nedgang på 6,3 prosent fra året før. Utviklingen viser en nedgang i alle alderssegmentene, men det var klart størst reduksjon i ikke-påtaleavgjorte saker som var mellom 3 og 12 måneder gamle. Sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2016-20 er antallet 3-12 måneder gamle saker redusert med nesten 27 prosent.

For å kunne følge politiets straffesaksarbeid gjennom året viser tabell 6.2 ikke-påtaleavgjorte og ikke-rettskraftige saker fordelt på hver tertial i 2020-2021. De påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige sakene har hatt en jevn nedgang gjennom hele perioden, noe som gjelder alle alderssegmenter og spesielt for saker eldre enn 12 måneder.

Tabell 6.1.2 Saker under arbeid/ikke-rettskraftige ved utgangen av tertial. 2020-2021

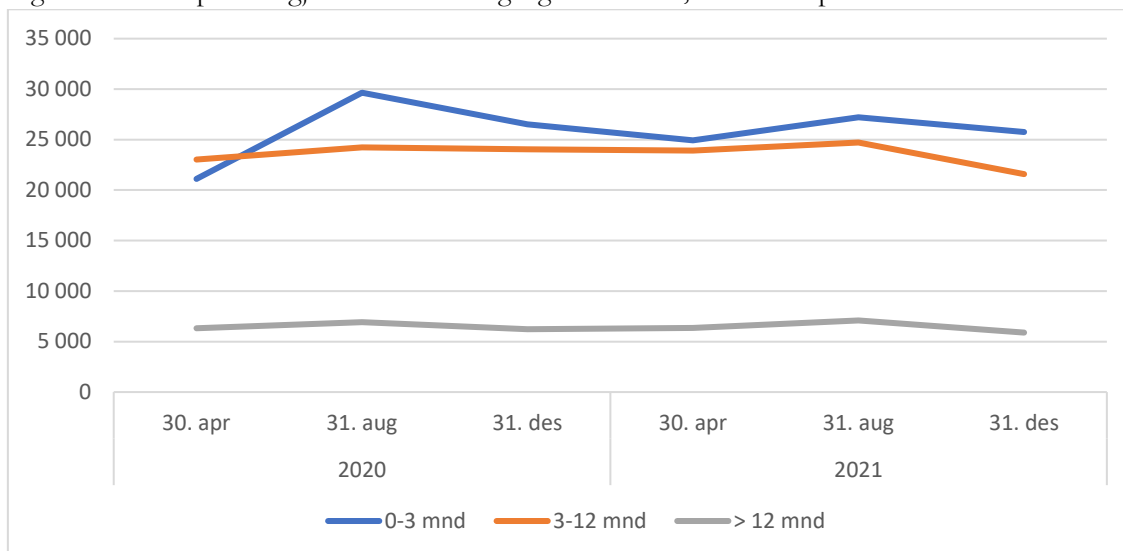
	2020			2021			Prosent- endring mot 31. aug 2021	Prosent- endring mot gj.snitt 2020- 31. aug 2021
	30. apr	31. aug	31. des	30. apr	31. aug	31. des		
Ikke påtaleavgjort	50 436	60 804	56 781	55 210	59 015	53 224	-9,8	-5,7
0-3 mnd	21 109	29 647	26 513	24 943	27 209	25 752	-5,4	-0,5
3-12 mnd	23 018	24 229	24 057	23 913	24 714	21 583	-12,7	-10,0
> 12 mnd	6 309	6 928	6 211	6 354	7 092	5 889	-17,0	-10,5
Påtaleavgjort, ikke rettskraftig	78 950	72 611	70 696	62 882	58 939	58 751	-0,3	-14,6
0-3 mnd	12 299	9 806	10 827	9 142	8 567	8 958	4,6	-11,6
3-12 mnd	30 776	27 833	27 037	24 274	22 334	22 012	-1,4	-16,8
> 12 mnd	35 875	34 972	32 832	29 466	28 038	27 781	-0,9	-13,8
TOTALT	129 386	133 415	127 477	118 092	117 954	111 975	-5,1	-10,6

Kilde: JUS089

For de ikke-påtaleavgjorte lovbruddene er utviklingen preget av større variasjon gjennom året. Som illustrert i figur 3.4 tidligere i rapporten varierer antallet anmeldte lovbrudd fra

måned til måned, og utviklingen viser et betydelig fall i anmeldelser i den første delen av pandemien (mars-april 2020). Om vi følger de ikke-påtaleavgjorte sakene, som i stor grad påvirkes av sakstilfanget, ser vi at omfanget av de ferskeste sakene (0-3 mnd) er betydelig mindre per 30. april 2020 enn i resten av perioden – som illustrert i figur 6.1.3.

Figur 6.1.3 Ikke-påtaleavgjorte saker ved utgangen av tertial, etter alder på sak. 2020-2021

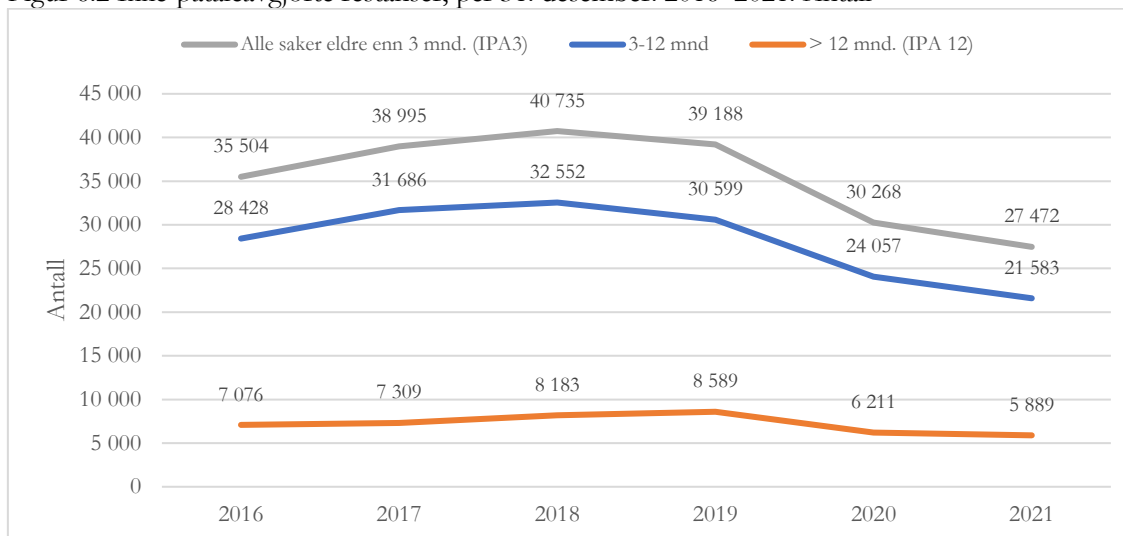

Kilde: JUS089

6.2 Restanser – ikke-påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder

Restanser er definert som ikke-påtaleavgjorte saker eldre enn 3 måneder. Ved utgangen av tredje tertial 2021 hadde politiet (politidistrikt og særorgan) nesten 27 500 saker eldre enn 3 måneder som ikke var påtaleavgjort, som vist i figur 6.2. Dette er det klart laveste restansenivået i løpet av den siste seksårsperioden.

Figur 6.2 Ikke-påtaleavgjorte restanser, per 31. desember. 2016–2021. Antall

Kilde: JUS089

7 Hatkriminalitet

Hatkriminalitet defineres som lovbrudd som helt eller delvis er motivert av negative holdninger til faktisk eller oppfattet hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion og livssyn, seksuell orientering⁴¹, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk⁴² eller nedsatt funksjonsevne. Endringene i straffeloven 1.1.2021 som fremgår av fotnoter, er dermed innlemmet i definisjonen og etablert i politiets kodeverk.

Hatkriminalitet er ikke avgrenset til bestemte straffebud (unntaket er straffeloven §§ 185 og 186 som anses som hatkriminalitet uten videre), men kan omfatte alle typer straffbare forhold. I disse tilfellene kan straffeloven § 77 bokstav i komme til anvendelse og begrunne en skjerpet straffereaksjon.

En straffbar handling kategoriseres som hatkriminalitet i politiets straffesakssystem, enten ved at det straffbare forholdet rammes av bestemmelser i straffeloven som er å betrakte som hatkriminalitet, det vil si straffeloven §§ 185 og 186, eller ved at anmeldelser som gjelder andre straffebestemmelser blir særskilt merket som hatkriminalitet, ut fra antatt hatmotiv.

En anmeldelse som registreres som hatkriminalitet innledningsvis vil ikke alltid bli vurdert som dette når politiet har fått mer informasjon om hendelsen. Motsatt kan det fremkomme informasjon underveis i etterforskningen som gjør at en straffbar handling som først ikke ble ansett som hatkriminalitet anses å være det på et senere tidspunkt. Det betyr at lovbrudd som blir registrert som hatkriminalitet ved anmeldelse ikke nødvendigvis er det ved tidspunkt for påtaleavgjørelse, og omvendt.

Uttrekk av dataene er gjort i henhold til Veileder for registrering av hatkriminalitet.⁴³ Registrering av hatkriminalitet skiller seg på denne måten fra politiets øvrige registrering av anmeldelser ved at det skal registreres et hatmotiv i tillegg til straffebud. Hatmotiv kommer ikke alltid frem ved anmeldelse. Uttrykket "doble mørketall" blir brukt for å beskrive at hatkriminalitet for det ene ofte ikke blir anmeldt, og for det andre at det ikke nødvendigvis oppfattes å være hatkriminalitet av politiet og korrekt registrert. Det er likevel grunn til å tro at politiets registrering er forbedret som følge av økt kunnskap og økt fokus.

7.1 Anmeldte lovbrudd med hatmotiv

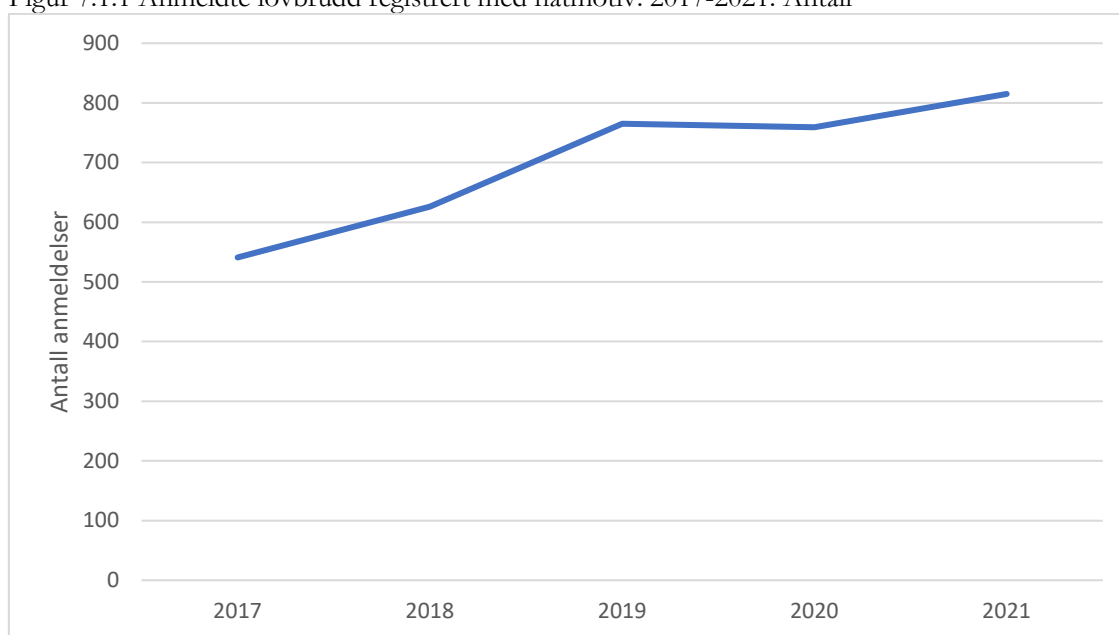
Av lovbruddene som ble anmeldt i 2021 var i alt 815 merket som hatmotiverte. Dette er drøyt 7 prosent flere enn året før, og 21 prosent flere sammenlignet med gjennomsnittet for perioden 2017-2020, som illustrert i figur 7.1.1. Utviklingen antas å ha sammenheng med økt bevissthet rundt hatkriminalitet i befolkningen, i tillegg til økt kompetanse i politiet. Det forventes at det fremdeles er betydelige mørketall for denne typen lovbrudd.

⁴¹ Ordlyd er endret 1.1.21, tidligere homofil orientering

⁴² Fra og med 1.1.21 er kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk lagt til i de aktuelle bestemmelser i straffeloven

⁴³ Metode for uttrekk av statistikk er gitt i kapittel 5.1 i *Hatkriminalitet – Veileder for registrering av hatkriminalitet* (Politidirektoratet 2018)

Figur 7.1.1 Anmeldte lovbrudd registrert med hatmotiv. 2017-2021. Antall

Kilde: PAL STRASAK 2017-2021

Mer enn én tredjedel av hatkriminaliteten i Oslo politidistrikt

Med unntak av i politidistriktene Innlandet, Vest og Troms var det i 2021 flere anmeldelser av hatkriminalitet i alle distrikter, sammenlignet med året før. Som det fremgår av tabell 7.1.1 har de fleste politidistrikter flere slike anmeldelser enn i perioden 2017-2020.

Tabell 7.1.1 Anmeldte lovbrudd med hatmotiv, etter politidistrikt (eier). 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2017- 2020
Politidistrikt, i alt	541	626	765	759	815	7,4	21,1
Oslo politidistrikt	202	244	253	278	297	6,8	21,6
Øst politidistrikt	72	63	74	84	98	16,7	33,8
Innlandet politidistrikt	18	26	45	66	34	-48,5	-12,3
Sør-Øst politidistrikt	45	51	65	59	81	37,3	47,3
Agder politidistrikt	32	50	50	43	45	4,7	2,9
Sør-Vest politidistrikt	47	57	79	51	63	23,5	7,7
Vest politidistrikt	25	41	70	63	57	-9,5	14,6
Møre og Romsdal politidistrikt	10	12	26	17	19	11,8	16,9
Trøndelag politidistrikt	35	25	38	43	64	48,8	81,6
Nordland politidistrikt	21	19	30	24	30	25,0	27,7
Troms politidistrikt	15	23	19	22	16	-27,3	-19,0
Finnmark politidistrikt	16	9	14	6	10	66,7	-11,1
Særorgan eller uoppgitt politidistrikt	3	6	2	3	1	-66,7	-71,4

Kilde: PAL STRASAK 2017-2021

Oslo politidistrikt håndterte drøyt 36 prosent av anmeldelsene i 2021. Deretter fulgte Øst med en andel på 12 prosent og Sør-Øst med 10 prosent, mens politidistriktene Sør-Vest, Vest og Trøndelag hver hadde andeler på rundt 7 prosent. Når vi også tar høyde for befolkningsstørrelsen i de ulike politidistriktene var omfanget av anmeldt hatkriminalitet i Oslo mer enn dobbelt så stort som i andre distrikter.

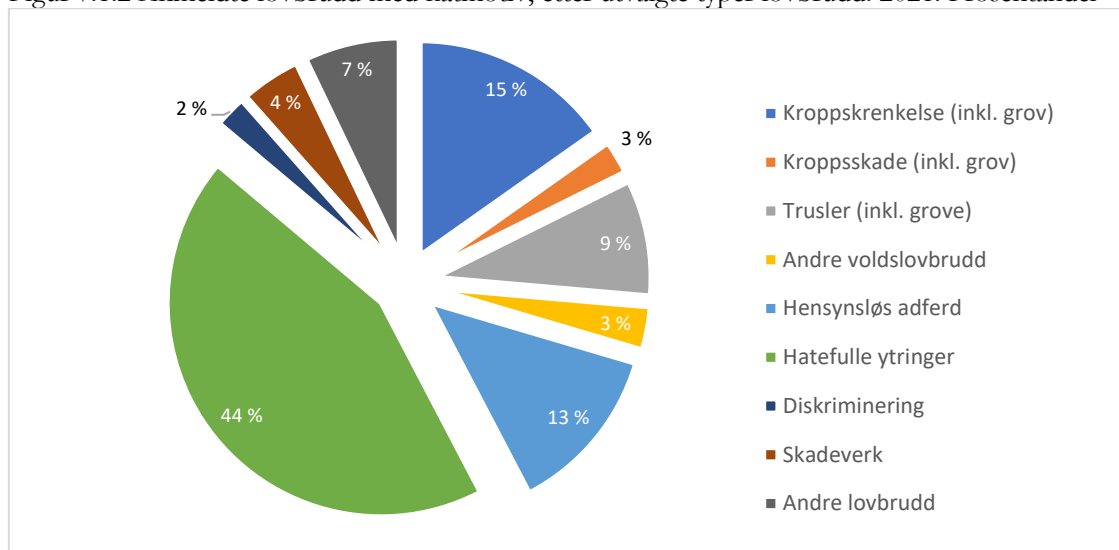
Over tid har det vært stort fokus på kompetanseheving på fagområdet, blant annet gjennom obligatorisk årlig opplæring (OÅO) for etterforskere og påtalejurister, og etablering av et studium innen hatkriminalitet på Politihøgskolen. I 2018 ble det utgitt en egen veileder for registrering av hatkriminalitet⁴⁴, med formål å bidra til avdekking og riktig registrering av hatkriminalitet og for kunne gi et riktigere bilde av omfanget av denne type lovbrudd. Tiltakene synes å ha gitt effekt i form av økning i antall anmeldelser.

I 2021 kom en ytterligere satsning på kompetanseheving gjennom etableringen av et nasjonalt kompetansemiljø. Politiet ble tildelt 7 millioner til formålet⁴⁵, og midlene ble i sin helhet tildelt Oslo politidistrikt som har fått i oppdrag å videreutvikle kompetanse og bidra til kompetanseheving i alle politidistrikter.

Hatkriminalitet domineres av hatefulle ytringer og vold

Hatmotivert kriminalitet omfatter ulike typer lovbrudd, men de mest fremtredende er hatefulle ytringer, og ulike typer vold og trusler. Som illustrert i figur 7.1.2 dreide nærmere 44 prosent av anmeldelsene i 2021 seg om hatefulle ytringer, mens i underkant av hvert tredje hatmotiverte lovbrudd var et voldslovbrudd. Hensynsløs adferd utgjorde 13 prosent av anmeldelsene, mens 4 og 2 prosent av lovbruddene gjaldt henholdsvis hatmotivert skadeverk og diskriminering.

Figur 7.1.2 Anmeldte lovbrudd med hatmotiv, etter utvalgte typer lovbrudd. 2021. Prosentandel

Kilde: PAL STRASAK 2021

Blant de 241 voldsanmeldelsene i 2021 var drøyt halvparten kroppskrenkelse (inkludert grov kroppskrenkelse), mens 29 prosent gjaldt trusler med hatmotiv. Det ble også registrert

⁴⁴ Hatkriminalitet – Veileder for registrering av hatkriminalitet (Politidirektoratet 2018)

⁴⁵ Justis- og beredskapsdepartementets tildelingsbrev 2021 til politiet

21 tilfeller av vold, trusler og forulemping av offentlig tjenesteperson, mens det for den grovere voldstypen kroppsskade ble registrert 20 anmeldelser.

Av alle anmeldte lovbrudd med hatmotiv utgjør hatefulle ytringer den klart største andelen, både i 2021 og foregående år. I 2021 ble det registrert 357 slike anmeldelser, og hatefulle ytringer preger i stor grad den samlede utviklingen av hatmotivert kriminalitet. Det ble dessuten registrert 104 tilfeller av hensynsløs adferd, mens i alt 19 anmeldelser gjaldt diskriminering. Et mindre antall hatmotiverte lovbrudd dreide seg om ordensforstyrrelse og krenkelse av privatlivets fred.

Tabell 7.1.2 Anmeldte lovbrudd med hatmotiv, etter utvalgte typer lovbrudd. 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2017- 2020
Anmeldte lovbrudd med hatmotiv, i alt	541	626	765	759	815	7,4	21,1
- Voldslovbrudd	193	216	251	229	241	5,2	8,4
--- Kroppskrenkelse (inkl. grov)	102	97	143	119	124	4,2	7,6
--- Kroppsskade (inkl. grov)	21	21	20	11	20	81,8	9,6
--- Trusler (inkl. grov)	60	78	63	76	71	-6,6	2,5
--- Andre voldslovbrudd	10	20	25	23	26	13,0	33,3
- Hensynsløs adferd*	56	75	101	105	104	-1,0	23,4
- Hatefulle ytringer*	220	253	308	324	357	10,2	29,2
- Diskriminering*	26	29	21	23	19	-17,4	-23,2
- Skadeverk	18	16	33	30	36	20,0	48,5
- Andre lovbrudd	28	37	51	48	58	20,8	41,5

Kilde: PAL STRASAK 2017-2021

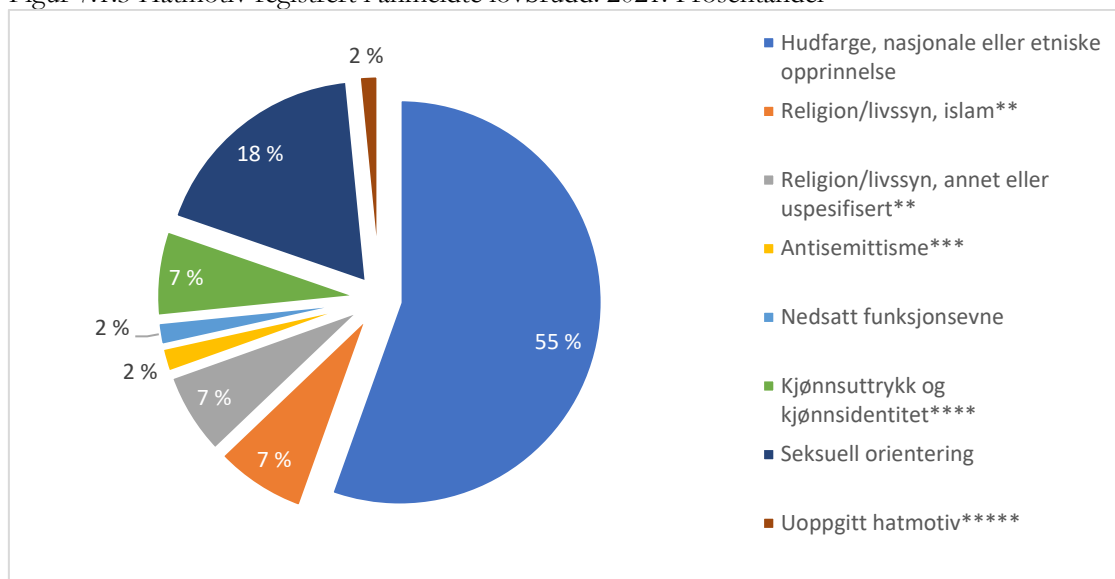
* Inngår i kriminalitetstypen Annen kriminalitet

I alt 36 anmeldelser for hatkriminalitet dreier seg om ulike typer skadeverk, i hovedsak skadeverk på bygning eller gjenstand. Det ble også registrert 15 vinningslovbrudd med hatmotiv, hvorav de fleste gjelder tyveri av Pride-flagg fra offentlig bygg.

Hudfarge eller etnisk opprinnelse klart vanligste hatmotiv

Blant den registrerte hatkriminaliteten kan de fleste lovbruddene brytes ned på ulike typer hatmotiv. Ett anmeldt tilfelle av hatkriminalitet kan bygge på flere typer hatmotiv. For eksempel vil det kunne registreres både hudfarge/etnisitet og religion. Summen av de ulike hatmotivene er derfor større enn det totale antall anmeldelser.

Figur 7.1.3 Hatmotiv registrert i anmeldte lovbrudd. 2021. Prosentandel*

Kilde: PAL STRASAK 2021

* Noen anmeldelser er merket med flere typer hatmotiv. I denne figuren er alle merkingene talt opp.

** Fra og med 2021 ble hatmotiv "Religion" delt inn i "Religion/livssyn, islam" og "Religion/livssyn, annet".

*** Antisemittisme ble lagt til som eget motiv 18. april 2018.

**** Kjønnsuttrykk/kjønnsidentitet/transperson ble lagt til som eget motiv 1. januar 2021

***** Anmeldelser med uoppgitt hatmotiv gjelder saker der type hatmotiv ikke er spesifisert

I de 815 anmeldelsene av hatmotiverte lovbrudd i 2021 var det registrert til sammen 959 hatmotiv. Av disse utgjorde hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse drøyt 55 prosent, og denne typen hatmotiv har vært dominerende i de årene det har vært tilsvarende statistikk. I alt 18 prosent av hatmotivene var knyttet til seksuell orientering, 14 prosent til religion og livssyn og nær 7 prosent handlet om kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

I 2021 er det etablert nye koder for religion/livssyn⁴⁶ som gjør det mulig å skille ut hatkriminalitet mot muslimer⁴⁷, og til sammen ble det registrert 71 anmeldelser med dette hatmotivet. Siden antisemittisme ble innført som hatmotiv i 2018 har dette årlig utgjort omkring 2 prosent av hatmotivene, mens det har vært større årlig variasjon i registrert hatkriminalitet mot personer med nedsatt funksjonsevne.

Fra og med 2021 ble kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk⁴⁸ etablert som hatmotiv i politiets statistikker, og utgjorde 7 prosent av hatmotivene. I anmeldelsene som gjelder kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er det i mange tilfeller også registrert seksuell orientering som hatmotiv.

7.2 Påtaleavgjorte saker

I 2021 ble det påtaleavgjort i alt 834 lovbrudd som gjaldt straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer og diskriminering (strl. §§ 185 og 186). Antall påtaleavgjørelser har økt jevnt i den siste femårsperioden, noe som følger av økningen i antall anmeldelser. Antallet

⁴⁶ F.o.m. 5. mai 2021

⁴⁷ Jf. tiltak 10 i Handlingsplan mot diskriminering av og hat mot muslimer 2020-2023

⁴⁸ F.o.m. 5. mai 2021

oppklarte saker har økt tilsvarende, med unntak av en reduksjon på snaut tre prosent fra 2020 til 2021. I 2021 var oppklaringsprosenten for slike lovbrudd på 49 prosent, som også er den gjennomsnittlige oppklaringsprosenten for perioden 2017-2020.

Tabell 7.2.1 Påtaleavgjorte saker registrert med hatmotiv. 2017-2021. Antall og oppklaringsprosent

	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020-2021	Endring mot gj.snitt 2017-2020
Påtaleavgjorte saker	504	586	744	804	834	3,7	26,5
Påtaleavgjorte saker, oppklart	223	255	322	382	372	-2,6	25,9
Oppklaringsprosent	49 %	49 %	47 %	52 %	49 %	-3,0	0,0

Kilde: PAL STRASAK

* For påtaleavgjorte saker er prosentvis endring oppgitt, endring i oppklaringsprosent angitt i prosentpoeng.

7.3 Rettskraftige reaksjoner

I 2021 ble det avgitt 99 rettskraftige reaksjoner⁴⁹ for brudd på straffeloven §§ 185-186. Av disse var det 54 domfellelser, hvorav 24 var en ubetinget dom (7 av disse kombinert med betinget fengsel). Til sammen 28 av de rettskraftige avgjørelsene var vedtatte forelegg, mens 9 var dom på frifinnelse.

Tabell 7.3.1 Rettskraftige avgjørelser for hatefulle ytringer og diskriminering, etter type reaksjon. 2017-2021. Antall

	2017	2018	2019	2020	2021	Endring 2020- 2021*	Endring mot gj.snitt 2017- 2020*
Alle reaksjoner	64	69	101	76	99	23	22
- Domfellelser**	39	38	62	44	54	10	8
--- Betinget dom	12	7	22	12	17	5	4
--- Betinget og ubetinget dom	4	3	8	5	7	2	2
--- Ubetinget dom	9	21	24	18	17	-1	-1
--- Bot ved dom	9	5	2	4	5	1	0
--- Samfunnsstraff	5	2	6	5	8	3	4
- Frifinnelse	5	8	9	9	9	0	1
- Påtaleunntatelse	2	6	8	7	5	-2	-1
- Forelegg	13	13	15	14	28	14	14
- Overført til konfliktråd	5	4	7	1	2	1	-2
- Andre reaksjoner	0	0	0	1	1	0	1

Kilde: PAL STRASAK (uttrekk 23.01.2022)

* Endring er angitt i absolutte tall

** Flere domfellelser er kombinasjonsdommer der bot, inndragning, erstatningsbetaling m.v. er idømt sammen med f.eks. betinget eller ubetinget fengsel

⁴⁹ En rettskraftig reaksjon vil i mange tilfeller bygge på anmeldelser fra tidligere år, avhengig av etterforsknings- og saksbehandlingstiden hos politiet, påtalemyndigheten og domstolene. Domsgrunnlaget for den enkelte straffereaksjon kan også innbefatte tiltalepunkter knyttet andre typer lovbrudd enn brudd på bestemmelsene i straffeloven §§ 185-186.

8 Inndragning

Som et ledd i kriminalitetsbekjempelsen er fratakelse av utbytte fra den straffbare handlingen et verktøy i politiets straffesaksbehandling. Politiet forsøker på et tidlig stadium i etterforskningen å sikre verdier som senere kan være gjenstand for inndragning. En nærmere beskrivelse av hvordan inndragningsstatistikken er hentet ut er gitt i vedlegg 1. Statistikk over inndragninger vil endre seg noe fra år til år, og inndragningstallene for 2021 vil kunne øke dersom det er påtaleavgjorte saker som enda ikke er rettskraftige.

Statistikken for de ulike inndragningstypene fordeler seg på tre kategorier:

- Inndragning av **utbytte** (strl. 1902 § 34 og strl. 2005 § 67)
- Inndragning av **gjenstander** (strl. 1902 § 35 og strl. 2005 § 69)
- **Utvidet** inndragning (strl. 1902 § 34a og strl. 2005 § 68)

Samlet idømt inndragningsbeløp⁵⁰ i 2020 var 150,3 millioner kroner, som det fremgår av tabell 8.1. Det er en reduksjon på nesten 85 prosent sammenlignet med året før. Noe av bakgrunnen for den store variasjonen fra år til år er store, utslagsgivende enkeltsaker. Det betydelige inndragningsomfanget i 2020 har sammenheng med en stor narkotikasak i Oslo politidistrikt som ble rettskraftig i 2020. Dette medførte at 2020 hadde en langt høyere inndragningssum enn øvrige år i den siste femårsperioden.

Tabell 8.1 Inndragning⁵¹ av utbytte og gjenstander. 2017–2021. Antall og beløp i mill. kr

	2017	2018	2019	2020	2021	Prosent- endring mot 2020	Prosent- endring mot gj.snitt 2017-2020
Utbytte (§34, §67)	1 504	1 738	1 297	1 110	700	-36,9	-47,1
Utvidet (§34a, §68)	93	79	70	116	145	25,0	68,8
Gjenstand (§35, §69)	6 573	7 251	7 424	6 762	5 711	-15,5	-18,2
Sum, antall inndragninger	8 170	9 068	8 791	7 988	6 556	-17,9	-22,5
Beløp i mill. kr	202,1	112,4	197,2	979,4	150,3	-84,7	-130,4

Kilde: JUS625 (hentet fra PSV Monitor 22.01.22)

Det er som i tidligere år knyttet noe usikkerhet til inndragningsstatistikken, og hvorvidt den presist fanger opp antall krav og beløp fra politiets straffesakssystemer. I en rekke saker fremmer politiet erstatningskrav på vegne av fornærmede, fremfor å legge ned påstand om inndragning. Dette kan være en av flere forklaringer på at antall utbytteinndragninger er redusert. Herværende statistikk omfatter ikke rettskraftige erstatningskrav fremmet på vegne av fornærmede.

⁵⁰ Dette er dommer på inndragningskrav, og ikke hva som faktisk er inndratt.

⁵¹ Statistikken dekker ikke bestemmelsen om forebyggende inndragning etter strl. 2005 § 70 og strl. 1902 § 37b.

VEDLEGG 1 Datagrunnlag

Det statistiske grunnlaget i rapporten er hentet fra politiets straffesaksregister (STRASAK). STRASAK benyttes både til den offisielle kriminalstatistikken, utgitt av Statistisk sentralbyrå (SSB), og politiets driftsstatistikk. Selv om både SSB og Politidirektoratet henter sitt tallgrunnlag fra STRASAK, forekommer det noen forskjeller i det tallmaterialet som presenteres, blant annet på grunn av ulik bearbeiding av data, ulike tidspunkt for dataauthenting og ulik gruppering av dataene.

Hvis annet ikke er oppgitt er tallmaterialet hentet ut 1. januar det enkelte år. Kodeendringer som har skjedd etter 1. januar det enkelte år vil derfor ikke få betydning. Dette er gjort for å ha mest mulig sammenlignbare tall. Blant annet kan det være saker hvor man i løpet av etterforskningen finner ut at det vil være mer korrekt å bruke en annen lovhjemmel enn det som opprinnelig ble registrert, og dermed også en annen statistikkgruppe. Denne typen omkodning kan gi utslag for særlig enkelte typer lovbrudd, som for eksempel mishandling i nære relasjoner.

Datagrunnlaget fra STRASAK er basert på informasjonen som ligger i straffesaken på tidspunktet for datauttrekk. Gitt at tallmaterialet i rapporten som hovedregel bygger på fryste tall per 1. januar vil f.eks. anmeldelser registrert tidlig på året være mer fremskreden i etterforskningsøyemed, og i mange tilfeller også påtaleavgjort ved utløpet av året. Kvaliteten på informasjonen som ligger i straffesaken vil dermed variere med når på året den er registrert. Likevel er kvaliteten på statistikken og datagrunnlaget i stor grad avhengig av at presis informasjon blir lagt inn ved opprettelsen av en anmeldelse. Økt fokus på korrekt registreringspraksis er helt vesentlig for at politiets driftsstatistikk skal inngå som et kunnskapsgrunnlag om den registrerte kriminaliteten.

I forbindelse med ikrafttredelsen av Straffeloven 2005 1. oktober 2015 ble det gjort endringer som førte til at flere lovbrudd ble tilordnet en annen kriminalitetstype enn hva som var tilfelle tidligere. For enkelte typer lovbrudd vil det fortsatt kunne være saker registrert i aktuell femårsperiode hvor gjerningstidspunktet var forut for 1. november 2015, og som dermed er tilordnet en annen kriminalitetstype enn hva lovbruddet i dag hadde blitt registrert under. Straffeloven 2005 medførte i all hovedsak ingen nykriminalisering eller avkriminalisering. Det er likevel ikke mulig å sammenligne alle straffebestemmelsene i gammel og ny lov én til én. For å kunne sammenligne statistikk på et lavere nivå enn kriminalitetstype er det derfor laget lovbruddstyper for å kunne se utviklingen over tid på et område, gitt i vedlegg 2.

Antall anmeldelser er gitt ved antall saker. I forbindelse med saker med særskilt saksbehandlingsfrist, nærmere omtalt i kapittel 5.2 benyttes begrepet forhold. Forhold sier noe om knytningen mellom sak og person, dvs. gjerningsperson og fornærmet. På grunn av dette kan én sak generere flere forhold. For å vise det totale bildet i dette kapitlet summeres alle forhold, i tillegg til at man også tar med de sakene hvor det ikke er registrert en mistenkt/siktet/domfelt.

Inndragningsstatistikken er hentet ut 22. januar 2022 fra PSV Monitor, som er et internt verktøy i politiet for lettere å følge utviklingen av straffesaksporteføljen. I motsetning til hva som er tilfelle for store deler av resten av rapporten anvendes ikke fryste tall da dynamiske tall gir et riktigere bilde. Det antas at inndragningstallene i 2021 vil kunne øke noe gitt at det er påtaleavgjorte saker som enda ikke er rettskraftig.

VEDLEGG 2 Kriminalitetstyper og type lovbrudd

Vinningslovbrudd		
Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
0932 Min tyv f butikk/salgssted 0933 Mindre tyveri diverse 0935 Min tyv f bod,garasje,bolig/ 0938 Min tyv f pers gate,park,fr 0938 Min tyv f pers gate,park,fri 0940 Min tyv f pers s.lok(kafe,bu 2401 NASKERI, BUTIKK §391A 2499 NASKERI, DIV §391A	- Mindre tyveri	- Mindre tyveri
0910 Tyv f pers koll transp/stop 0911 Tyv f pers gate,park,friomr 0912 Tyv f pers anl/lok idrett,k 0913 Tyv f pers salgsl(kafe,buti 0914 Tyv f pers næringsbygg/-are 0915 Tyv f pers på annet off ste 2106 TYVERI FRA KUNDE 0916 Tyv f pers i bolig/priv ste 0906 Tyveri fra hytte/fritidsbol 2104 TYVERI FRA HYTTE/TELT 0901 Tyveri f butikk/annet salgs 2105 TYVERI FRA BUTIKK 0905 Tyveri fra bolig 2101 TYVERI FRA VILLA 2102 TYVERI FRA LEILIGHET 2103 TYVERI KJELLER/LOFT/OPPGANG 2144 TYVERI FRA GARASJE 2145 TYVERI FRA UTHUS 2153 TYVERI FRA GÅRDSPLASS/TUN 2154 TYVERI FRA NAUST/NØST 0907 Tyveri f bod,garasje,bolig/ 0909 Tyveri av sykkel 2134 TYVERI AV SYKKEL 0902 Tyveri f annet næringsb/-ar 0903 Tyveri f off inst(skole,hel 0904 Tyveri f annet off bygg/ste 0908 Tyveri f bil, kjtøy/-fartøy 2107 TYVERI FRA BAKVÆRELSE 2108 TYVERI FRA KONTOR 2109 TYVERI FRA REST./KAFFE 2110 TYVERI FRA FORSAMLINGSSTED	- Tyveri	- Tyveri

2111 TYVERI FRA SYKEHUS/PLEIEHJE 2112 TYVERI FRA HOTELL/PENSJONAT 2114 TYVERI FRA BADESTED 2115 TYVERI FRA SKOLE 2116 TYVERI FRA AUTOMAT 2117 TYVERI FRA HAVN 2118 TYVERI FRA TOLL/JERNBANESTE 2119 TYVERI FRA MOTORKJØRETØY 2120 TYVERI FRA BÅT/FERGE/SKIP 2122 TYVERI FRA PARK/GATE 2124 TYVERI FRA TOMT/LAGER 2125 TYVERI FRA BEDRIFT/VERKSTED 2126 TYVERI FRA BRAKKE/NYBYGG 2127 TYVERI FRA MILITÆR FORLEG. 2128 TYVERI POLITITJENESTESTED 2131 TYVERI FRA GARDEROBE 2132 TYVERI TRIKK/BUSS/TOG/FLY 2135 TYVERI AV KJENNEMERKE 2136 TYVERI AV LEVENDE DYR 2137 TYVERI FRA MUSEUM 2138 TYVERI FRA POSTKONTOR 2139 TYVERI FRA MINIBANK 2140 TYVERI FRA APOTEK/LEGEKONTO 2141 TYVERI FRA IDRETTSANLEGG 2142 TYVERI FRA LUFTHAVN/FLYPLAS 2143 TYVERI FRA BENSINSTASJON 2146 TYVERI FRA SKISTALL 2147 TYVERI FRA SKISTATIV/SKIBOK 2148 TYVERI FRA BUSSTERMINAL 2149 TYVERI FRA KIRKEBYGG 2150 TYVERI FRA BARNEHAGE/DAGHJE 2151 TYVERI REDNINGSFLÅTE/LIVBÅ 2152 TYVERI FRA BOM-/POSTKASSE 2155 TYV. BEHANDLINGSENTER 2199 TYVERI DIV		
0918 Gr tyv f annet næringsb/-ar 0919 Gr tyv f off inst, skole,he 0920 Gr tyv f annet off bygg/ste 0924 Gr tyv f bil, kjetøy / -fart 2205 GR.TYV.FRA BARNEHAGE/DAGHJE 2206 GR.TYV.RADIO/ELEKTR.FORRETN 2207 GR.TYV.TOBAKK/FRUKT-FORRETN 2208 GR.TYV.FRA MANUFAKTUR 2209 GR.TYV.FRA URMAKER/OPTIKER	- Grovt tyveri	- Grovt tyveri

2210 GR.TYV.FRA GULLSMED		
2211 GR.TYV. KOL./MELK/DELIKATES		
2212 GR.TYV.FRA KIOSK		
2213 GR.TYV.FRA DIV.FORRETNING		
2214 GR.TYV.FRA KONTOR		
2215 GR.TYV.FRA APOTEK/LEGEKONTO		
2216 GR.TYV.FRA VERKSTED/BEDRIFT		
2217 GR.TYV.FRA BRAKKE/NYBYGG/AR		
2218 GR.TYV.FRA TOMT/LAGER		
2219 GR.TYV.FRA BIL./MOTORKJØRETØ		
2220 GR.TYV.FRA BÅT/FERGE/SKIP		
2221 GR.TYV.FRA FORSAML.STED		
2222 GR.TYV.FRA BENSINSTASJON		
2223 GR.TYV.FRA REST./KAFF		
2224 GR.TYV.FRA SKOLE		
2225 GR.TYV.FRA TOLL/JERNBANESTE		
2226 GR.TYV.FRA HAVN/VARESKUR		
2228 GR.TYV.FRA POST		
2229 GR.TYV.FRA MUSEUM		
2235 GR.TYV.FRA HOTELL/PENSJONAT		
2236 GR.TYV.FRA CAMPINGVOGN/BOBI		
2238 GR.TYV.FRA LUFTHAVN/FLYPLAS		
2239 GR.TYV.FRA IDRETTSANLEGG		
2241 GR.TYV.FRA SYKEHUS/PLEIEHJE		
2242 GR.TYV.FRA BOM-/POSTKASSE		
2243 GR.TYV.FRA BANK		
2244 GR.TYV.FRA POLITTJENESTEST		
2245 GR.TYV.FRA MILITÆRFORLEGNIN		
2246 GR.TYV.FRA AUTOMAT		
2247 GR.TYV.FRA KIRKEBYGG		
2248 GR.TYV.FRA SKISTATIV/SKIBOK		
2249 GR.TYV.FRA MINIBANK		
2250 GR.TYV. REDNINGSSFLÅTE/LIVB		
2252 GR.TYV.BEHANDLINGSSENTER		
2299 GR.TYV. DIV		
0925 Gr tyv f pers koll transp/s		
0926 Gr tyv f pers gate,park,fri		
0927 Gr tyv f pers anl/lok idr,k		
0928 Gr tyv f pers slok(kafe,but		
0929 Gr tyv f pers næringsb/-are		
0930 Gr tyv f pers annet off ste		
2232 VESKENAPPING §258		
2233 GR.TYV.FRA PERS.PÅ OFF.STED		
0931 Gr tyv f pers i bolig/priv sted		

<p>0922 Gr tyv f hytte/fritidsbolig 2204 GR.TYV.FRA HYTTE 0917 Gr tyv f butikk/annet salgs 0921 Gr tyv f bolig 2201 GR.TYV.FRA VILLA 2202 GR.TYV.FRA LEILIGHET 0923 Gr tyv f bod,garasje,bolig/ 2203 GR.TYV.KJELLER/LOFT/OPPGANG 2237 GR.TYV.FRA GARASJE 2240 GR.TYV.FRA UTHUS 2251 GR.TYV.FRA NAUST/NØST</p>		
<p>0978 Brukstyveri av bil 2301 BRUKSTYVERI BIL 0979 Brukstyveri av lastebil 0980 Brukstyveri av motorsykkkel 0981 Brukstyveri av moped 0982 Brukstyveri av motordrevet 0983 Brukstyveri av an kjtøy/far 2302 BRUKSTYVERI MOTORSYKKEL 2303 BRUKSTYVERI MOPED 2304 BRUKSTYVERI BÅT 2305 TYV./GR.TYV TILH/BÅTH/CAMPV 2306 BRUKSTYV. LASTEBIL-/TREKKVOG 2307 TYV./GR.TYV.LASTEBIL-/SEMIT 2308 BRUKSTYV. BELTEMOTORSYKKEL 2399 MOTORVOGNTYVERI, DIV</p>	<p>- Brukstyveri av bil og annet motorkjøretøy</p>	<p>- Brukstyveri av bil og annet motorkjøretøy</p>
<p>0954 Ran 0957 Forbund om ran 2502 RAN §267 2504 RAN FRA BERUSET PERSON 2508 DROSJERAN 2509 RAN FRA FORRETNING/KIOSK §2 2599 RAN/UTPRESSING, DIV 0955 Grovt ran 0956 Gr ran, død/betyd skad t fø 2503 RAN,GROVT §268 2507 RAN AV VERDITRANSPORT §268, 2510 GROVT RAN FRA FOR./KIOSK §2</p>	<p>- Ran</p>	<p>- Ran</p>
<p>0960 Heleri 0961 Grovt heleri 0962 Gr heleri-utby gr ran,narko 0962 Gr heleri-utby gr ran,narkov 0963 Mindre heleri 0964 Uaktsomt heleri</p>	<p>- Annet vinningslovbrudd</p>	<p>- Annet vinningslovbrudd</p>

0965 Uaktsomt grovt heleri		
0966 Forbund om heleri		
3301 HELERI SIMPEL 1 LEDD		
3301 SIMPELT HELERI §317 1.LEDD		
3306 HELERI UAKTSOMT 6 LEDD		
3306 UAKTSOMT HELERI §317,6.		
3307 HELERI/HVITVASK DATAINFO		
3399 HELERI/BISTAND, DIV		
3399 HELERI/HVITVASK, DIV		
0951 Underslag		
0952 Grovt underslag		
0953 Mindre underslag		
0967 Hvitvasking, av andres utby		
0968 Hvitvasking, av eget utbytt		
0969 Gr hvitvask, av andres utby		
0970 Gr hvitvask, av eget utbytt		
0971 Gr hvitv-an utb gr ran,nark		
0972 Gr hvitv-eg utb gr ran,nark		
0973 Min hvitv, av andres utbytt		
0974 Min hvitvask, av eget utbyt		
0975 Uaktsom hvitvasking		
0976 Uaktsom grov hvitvasking		
0977 Forbund om hvitvasking		
0605 INNBRUDD (§147)		
0958 Utpressing		
0959 Grov utpressing		
0984 Ulovlig bruk av løsøre mv		
0985 Grov ulovlig bruk av løsøre		
0986 Besittelseskrenkelse		
0987 Ulovlig bruk av fast eiendo		
0998 Vinningslovbrudd, div (kap		
1905 UNDERSLAG AV LØSØRE M.M §25		
2350 RETTSST. FORF. LØSØREGJ. §2		
2351 URETTM.TILG.RADIO-/FJ.SYNSS		
2352 RETTSST.FORF. DATAS. M.V. §		
2501 UTPRESSING §266		
2601 POSTBEDRAGERI/POSTSP.BANK §		
2602 BEDRAGERI §270		
2608 SJEKKBEDRAGERI §270		
2615 BEDRAGERI/TRYGDEYTELSE		
2616 BEDRAGERI SOSIALYTELSE		
2699 BEDRAGERI/UTROSKAP, DIV		
4201 RETTSSTRIDIG FORFØYNING §39		
4202 HITTEGODS,ULOVL.TILEGNING §		

4203 SELVTEKT §392		
4204 RETTSSTR.FORF. DATASYSTEM §		
4299 RETTSSTRIDIG FORFØYNING, DI		
4301 HOTELLBEDRAGERI §402		
4302 RESTAURANT, IKKE BETALT §40		
4303 DROSJE, IKKE BETALT §402		
4304 UNNDR.SKATT/AVGIFTER(BOMP)§		
4399 FORMUESRETTIGHETER, DIV		
7901 SJEKKLOVEN §66		
7999 SJEKKLOVEN, DIV		
8701 SMUGLING SPRIT		
8702 SALG/KJØP AV UFORTOLLET VAR		
8703 DISP. AV UFORTOLLETE VARER		
8704 BRUTT TOLLPLOMBE		
8705 SMUGLING AV VARER		
8730 UTENLANDSK BOT		
8799 TOLLOVEN, DIV		

Voldslovbrudd		
Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
1701 LEGEMSFORNÆRMELSE §228,1. 1702 LEGEMSKRENK. UTFØRT AV POLI 1751 Kroppskrenkelse	- Kroppskrenkelse, i alt	--- Kroppskrenkelse
1716 LEGEMSFORNÆRMELSE M/SKADEFØ 1752 Grov kroppskrenkelse 1753 Gr kroppskrenk, med følge d		--- Grov kroppskrenkelse
1703 LEGEMSBESKADIGELSE §229 1704 LEGEMSBESKADIGELSE, KNIV §2 1705 LEGEMSBESKADIGELSE, SKYTEVÅ 1707 UAKTSOM LEGEMSBESKADIG. §23 1717 UAKTSOM LEGEMSBES.,TRAFIKK § 1754 Kroppsskade 1764 Uakt bet skade kr helse, tr 1765 Uakt bet skade kr helse, a	- Kroppsskade, i alt	--- Kroppsskade
1706 GROV LEGEMSBESKADIGELSE §23 1714 LEGEMSBES M/DØDEN T/FØLGE § 1719 UAKTSOM, GR.LEGEMSBESKAD. § 1720 UAKTSOM,GR.LEGEMSBES.,TRAFI 1755 Grov kroppsskade 1756 Gr kroppsskade, med følge d		--- Grov kroppsskade
1506 MISH FAMF M LEG.KR §219,1.L 1507 MISH FAMF U LEG.KR §219,1.L 1768 Mish nære rel, m kroppskren	- Mishandling i nære relasjoner, i alt	--- Mishandling i nære relasjoner

1769 Mish nære rel, u kroppskren 1508 MISH FAMF GR M LEG.KR §219, 1509 MISH FAMF GR U LEG.KR §219, 1770 Gr mish nære rel, m kroppsk 1771 Gr mish nære rel, u kroppsk		--- Grov mishandling i nære relasjoner
1601 TRUSLER, DIV §227 1603 TRUSLER, KNIV §227 1604 TRUSLER, SKYTEVÅPEN §227 1609 TRUSLER, DIV §227 1674 Trusler 1675 Trusler, med skytevåpen 1676 Trusl, m kniv/liknende reds 1680 Trus, uts yrkesgr, helseper 1681 Trus, uts yrkesgr, transpor 1682 Trus, uts yrkesgr, oppl gr, 1677 Grove trusler 1678 Grove trusler, med skytevåp 1679 Gr trusl, kniv/liknende red	- Trusler, i alt	--- Trusler --- Grove trusler
0501 VOLD MOT POLITITJ.MANN §127 0502 VOLD MOT OFF.TJ.MANN §127 0555 Vold mot off tjmann, politi 0556 Vold mot off tjmann, annen 0557 Trusler mot off tjmann, pol 0558 Trusler mot off tjm, annen	- Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson	- Vold og trusler mot offentlig tjenesteperson
0559 Hindr av off tjmann, politi 0560 Hindr av off tjmann, annen 0561 Forulemp av off tjmann, pol 0562 Forulemp av off tjm, annen	- Hindring og forulemping av offentlig tjenesteperson	- Hindring og forulemping av offentlig tjenesteperson
0052 Forbrytelse mot menneskehet 0052 Forbrytelse mot menneskeheten 0058 Forbund og tilskynd folkemo 0058 Forbund og tilskynd folkemord 0059 Forb og tilsky forbry mennesk 0098 Folkem, forb men.h, krigsf 0162 Krigsforbrytelser 0163 Undersøkelsessaker - krigsf 0411 LEGK/LEGB OFFTJHANDL §228-22 0585 Tortur 0586 Grov tortur 0656 Ord.k fr stat, vol, tru, fo 0701 FORSETT. BRANN M/FARE LIV § 1599 FAMILIEFORHOLD, DIV 1602 FRIHETSBERØVELSE §223 1606 TVANG §222	- Andre voldslovbrudd	- Andre voldslovbrudd

1607 MSK.H- PROSTITUSJON §224		
1608 MSK.H- PROSTITUSJON, GROV §		
1613 MSK.H- TVANGSARBEID §224		
1614 MSK.H- TVANGSARBEID, GROV §		
1651 Tvang, v trus str.b/urettm		
1652 Tvang, v trus anmeld/beskyl		
1653 Grov tvang		
1654 Tvangsekteskap		
1655 Frihetsberøvelse		
1656 Grov frihetsberøvelse		
1657 Forbund om grov frihetsberø		
1658 Menneskehandel, prostitusjo		
1659 Menneskehandel, tvangsarbeid		
1660 Menneskehandel, krigstjenes		
1661 Menneskehandel, indre organ		
1662 Gr menneskeh, prostitusjon		
1663 Gr menneskeh, tvangsarbeid		
1668 Menneskeh tilrettelegge mv		
1669 Menneskeh tilrettelegge mv,		
1698 Vern personlig frihet/fred		
1699 PERSONLIG FRIHET, DIV		
1708 DRAP §233		
1709 UAKTSOMT DRAP §239		
1712 BARNEMISHANDLING/VANSKJØT.		
1713 FORSØK DRAP §233,JFR §49		
1715 UAKTSOMT DRAP - TRAFIKK §23		
1718 HENSETTE HJELPELØS TILST. §		
1757 Drap		
1758 Drap, forsøk		
1759 Medvirkning til selvmord		
1760 Medv selvp b skade kropp/he		
1761 Medlidenhetsdrap		
1762 Forbund om drap		
1763 Forbund vol b skade kropp h		
1766 Uaktsom forvoldelse av død		
1767 Uakt forv av død, i trafikk		
1772 Kjønnsllestelse		
1773 Grov kjønnsllestelse		
1774 Vold uts yrkesgr, helsepers		
1775 Vold uts yrkesgr, transport		
1776 Vold uts yrkesgr, oppl gr,		
1777 Forsømmelse av hjelpeplikt		
1778 Hensett i hjelpeløs tilstan		
1798 Voldslovbrudd mv., diverse		

1799 LIV, LEGEME, HELBRED, DIV		
4099 PERSON, DIV		
8542 Lov om kjønnslemlestelse		

Seksuallovbrudd		
Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
1402 BARN U/ 14 ÅR, SEKSUELL OMG 1402 UTUKTIG OMG. BARN U/14 §195 1403 BARN U/ 10 ÅR, SEKSUELL OMG 1403 UTUKTIG OMG. BARN U/10 §195 1460 Voldtekt av barn under 14 år 1461 Voldtekt samleie barn u 14 1462 Gr voldtekt av barn u 14 år 1463 Forsøk voldtekt barn u 14 år		--- Voldtekt, barn under 14 år
1401 VOLDTEKT §192,1. 1401 VOLDTEKT §192,1.OG 2.LEDD 1413 FORSØK VOLDTEKT §192,JF.§49 1420 VOLDTEKT §192,2. 1420 VOLDTEKT §192,3. 1423 GROVT UAKTSOM VOLDTEKT 1451 Voldtekt u. samleie 1452 Voldtekt til samleie 1453 Grov voldtekt 1454 Grov uaktsom voldtekt 1455 Voldtekt forsøk	- Voldtekt, i alt	--- Voldtekt
1404 BARN U/ 16 ÅR, SEKSUELL OMG 1404 UTUKTIG OMG. BARN U/16 §196 1464 Seksuell omg m barn 14 - 16 1465 Gr seksuell omg m barn 14-16	- Seksuell omgang, barn mellom 14-16 år	- Seksuell omgang, barn mellom 14-16 år
1418 SEKSUELL HANDL. BARN U/ 16 1418 UTUKTIG HANDL. M.V M/BARN U 1466 Seksuell handl m barn u 16	- Seksuell handling, i alt	- Seksuell handling, barn under 16 år
1426 SEKSUELL HANDLING U/ SAMTYK 1458 Seksuell handl uten samtykk		- Annen seksuell handling uten samtykke
1467 Seksu k atf overf barn u 16		--- Seksuelt krenkende adferd, barn under 16 år
1406 UTUKTIG ADFERD INKL. BLOTTI 1412 KRENKENDE/UANSTENDIG ADFERD 1412 UTUKTIG ADFERD M.M §212,1. 1422 KRENKENDE/UANST. ADFERD V D 1459 Seksuelt krenkende atferd	- Seksuelt krenkende adferd, i alt	--- Annen seksuelt krenkende adferd
1405 PORNOGRAFI 1405 UTUKTIGE SKRIFT/VIDEO M.V §	- Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn	- Overgrepsmateriale og fremstillinger som seksualiserer barn

1421 PORNOGRAFI VIA DATA		
1470 Fremvis seksover/sekuali b		
1477 Pornografi		
1414 SKAFFE SEG UTUKTIG OMG. §19		
1416 UTUKTIG OMG. M/BEVISSLØS §		
1407 INCEST §197		
1407 INCEST §207		
1415 SEKSUELL OMG. FOSTERBARN OL		
1415 UTUKTIG OMG. M/STEBARN §209		
1417 SAMLEIE MED BROR/SØSTER §19		
1417 SAMLEIE MED BROR/SØSTER §20		
1471 Incest		
1472 Søskenincest		
1473 Seksuell omg mel andr nærst		
1419 UTUKTIG OMG. MISBRUK STILLI		
1424 SEKSUELL OMG. MISBR. STILLI		
1425 SEKSUELL OMG. UTNYTT. PSYKI		
1456 Misbruk av overmaktsforhold	- Andre seksuallovbrudd	- Andre seksuallovbrudd
1457 Seksuell omg m innsa mv ins		
1408 HALLIKVIRKSOMHET MM §202		
1427 KJØP SEKSUELLE TJENESTER U/		
1428 KJØP SEKSUELLE TJENESTER		
1429 Grooming		
1468 Avt møte f å begå seksu ove		
1469 Kjøp seksuelle tj f mindreå		
1474 Hallikvirksomhet		
1475 Formidling av prostitusjon		
1476 Kjøp seksuelle tj fra voksn		
1478 Utstillingsforbud		
1498 Seksuallovbrudd, diverse		
1499 SEDELIGHET, DIV		
1499 SEKSUALLOVBRUDD, DIVERSE		
3899 SEDELIGHET, DIV		

Narkotikalovbrudd

Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
7102 Narkotika, besittelse (§24)	- Legemiddeloven, i alt	--- Narkotika, besittelse
7101 Narkotika, bruk (§24)		--- Narkotika, bruk
0704 NARKOTIKA §162,1.		
0711 NARKOTIKA, UAKTSOM §162,4.	- Straffeloven, i alt	--- Narkotikaovertrredelse
0751 Narkotikaovertrredelse		
0703 NARKOTIKA §162,2.		--- Grov narkotikaovertrredelse

0708 NARKOTIKA §162,3. 0752 Grov narkotikaovertrædelse 0753 Gr narkovertræd, betyd meng 0754 Gr narkovertræd, særskjær 0755 Uakt gr narkotikaovertrædel		
7110 Doping bruk (§24a) 7111 Doping besittelse (§24a) 0710 DOPINGMIDLER §162B,1. 0712 DOPINGMIDLER §162B,2. 0713 DOPINGMIDLER, UAKTSOM §162B,3 0757 Dopingovertrædelse 0758 Grov dopingovertrædelse 0759 Uaktsom grov dopingovertræd	- Dopingovertrædelse, i alt	--- Dopingovertrædelse, legemiddelloven --- Dopingovertrædelse, straffeloven
0756 Gr overtræd av alkoholloven 3305 HELERI NARK SÆR. SKJERP 5 L 3312 HELERI GROVT NARK 4 LEDD 7199 Narkotika, div	- Andre narkotikalovbrudd	- Andre narkotikalovbrudd

Økonomilovbrudd

Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
2655 Mindre bedrageri		--- Mindre bedrageri og bedragerilignende handlinger
2661 Bedragerilignende handlinge 2611 FORSIKRINGSBEDRAGERI §272 2612 FORANDRING/MANIPUL.DATA §27 2613 SPREDNING ØKO. VILLEDENDE O 2614 URIKTIGE OPPL. OM SELSKAP § 2651 Bedrageri 2652 Bedrageri, forsøk 2656 Grovt uaktsomt bedrageri 2657 Forsikringsbedrageri 2658 Forsikringsbedrageri, forsøk 2666 Villed og uriktig selskapsi 2668 Gr uakt villed urik selskap 2669 Gr ua gr villed urik selska 2698 Bedrag, skattesvik, øko krim, 2603 BEDRAGERI, GROVT §271 2653 Grovt bedrageri 2654 Grovt bedrageri, forsøk 2659 Grovt forsikringsbedrageri 2660 Gr forsikringsbedrag, forsøk 2667 Gr villed og urik selskapsi	- Bedrageri, i alt	--- Bedrageri --- Grovt bedrageri

2604 UTROSKAP §275 2605 UTROSKAP, GROVT §276 2618 GROV UTROSKAP BESTIKK. §276 2678 Økonomisk utroskap 2679 Grov økonomisk utroskap	- Økonomisk utroskap	- Økonomisk utroskap
2662 Skattesvik 2663 Grovt skattesvik 2664 Grovt uaktsomt skattesvik 2665 Gr uakt gr skattesvik 6401 INVESTERINGSAVGIFTBEDRAGERI 8101 MERVERDIAVGIFTSBEDRAGERI 8102 Annen avgiftsunndragelse 8103 Unnlatt registrering/innsen 8199 MERVERDIAVGIFT, DIV 8301 MANGLENDE SKATTETREKK 8302 SKATTETREKK 8399 SKATTEBETALINGSLOVEN, DIV 8401 SKATTESVIK,SKJULT INNTEKT/F 8402 SKATTESVIK,URIKTIG FRADR.§1 8404 SKATTESVIK §12-1 8405 GR.SKATTESV.,SKJULT FORM./I 8406 GR.SKATTESV.,URIKTIG FRAD.§1 8407 GROVT SKATTESVIK §12-2 8499 LIGNINGSLOVEN, DIV	- Skatt og avgiftsrelaterede lovbrudd	- Skatt og avgiftsrelaterede lovbrudd
2701 FORRING DEKN.MIDL §283 2705 EKSEKUSJONSHINDRING § 283 2706 MANGLENDE OPPBUD § 284 2707 KREDITORBEGUNSTIGELSE §282 2708 ULOVLIG UTTAK AV VIRKSOMHET 2713 UFORSVARL ØKONOMISKE DISP § 2714 BOFOR/EKSEK.HINDR §283 2715 BOFOR/EKSEK.HINDR-GROV §283 2717 FORRING DEKN.MIDL-GROV §285 2718 FORRING DEKN.MIDL-GR,UAKT § 2799 GJELDSFORHOLD/KONKURS, DIV. 4351 Uforsvarlige økonomiske dis 4352 Kreditorbegunstigelse 4353 Hindr dekn enkeltforfølg kr 4354 Formuesforring ved insolven 4355 Grov formuesforringelse 4356 Gr uakt formuesforring v in 4357 Unnlatt begjære gjeldsf/oppb 4358 Boforringelse u fellesforfø 4359 Grov boforring u fellesforf	- Kreditorrelaterede lovbrudd	- Kreditorrelaterede lovbrudd

4398 Kreditorvern, diverse (kap		
2619 KORRUPSJON (§276A) 2620 KORRUPSJON, UTLAND (§276A) 2621 GROV KORRUPSJON (§276B) 2622 GROV KORRUPSJON, UTL (§276B) 2624 PÅVIRKNINGSHANDEL, UTL (§27 2672 Korrupsjon, i landet 2673 Korrupsjon, i utland 2674 Grov korrupsjon, i landet 2675 Grov korrupsjon, i utland 2676 Påvirkningshandel, i landet 2677 Påvirkningshandel, i utland	- Korrupsjon og påvirkningshandel	- Korrupsjon og påvirkningshandel
2680 Regnskapsøvertredelse 2681 Grov regnskapsøvertredelse 2682 Uaktsom regnskapsøvertredel 2702 BOKFØRSEL, URIKTIG §286 2703 KONKURS, REGNSKAPSFORSØMMEL 2709 REGNSKAPSOVERTR. FORUT KONK 2711 GR. BOKFØRSEL, URIKTIG §286 2712 GR.REGNSKAPSOVERT. FØR KONK 7601 REGNSKAPSOVERTREDELSE §17-1 7603 GR.REGNSKAPSOVERTRED.§ 17-1 8201 REGNSK.OVERTR. (§ 8-5, 2) 8202 VES. R.SK.OVERTR. (§ 8-5,1, 8203 SÆRL. SKJERP. REGNSK.OVERTR 8204 BOKFØRINGSLOVEN 8508 REGNSKAPSLOVEN 8550 Bokføringsloven 8573 Regnskapsførerloven	- Regnskapsøvertredelse	- Regnskapsøvertredelse
0353 Idkrenk, opptre m annens id 0352 Idkrenk, befa m annens idbe	- ID-krenkelse	- ID-krenkelse
6801 KOPIERING PROGRAMVARE §12 6802 SPREDNING PROGRAMVARE §19 7602 ULOVLIG LÅN I SELSKAPET 7611 AKSJELOVEN § 19-1 (1) 7612 AKSJELOVEN § 19-1 (2) 7613 GR. UFORSTAND § 19-2 7651 ALLMENN.A. § 19-1 (1) 7653 GR. UFORSTAND § 19-2 7699 Aksjelovene, diverse 0351 Uberett bef tilg.data, data 0354 Uberett tilg fjernsynssigna 0355 Innbrudd i datasystem 0356 Krenk av rett til privat ko	- Andre økonomilovbrudd	- Andre økonomilovbrudd

0357 Krenk forretningshemmelighe
 0358 Rettsstr tileg forretningsh
 0359 Brudd på taushetsplikt
 0398 Vern av info/info.utveks, d
 0401 OFF.TJ./VINNINGSFORBR.§111-
 0604 BREVBRUDD §145,1.
 0607 INNTR. DATAANLEGG/SYS §145,
 0615 AVLYTTING AV DATAANLEGG/SYS
 0686 Forbund om alvorlig org kri
 1299 PENGEFALSK, DIV
 1307 BRUK FALSK DOK. VED FORB. §
 1361 Pengef, forf / skaf falsk p
 1362 Pengef, utgitt falske penge
 1363 Gr pengef,forf/skaf falsk p
 1364 Gr pengef, utgitt falske pe
 1365 Forberedelse til pengefalsk
 1366 Forberedelse av dokumentfal
 1398 Vern tillit penger og dok,
 1901 GR. UNDERSLAG OFF.TJ.MANN §
 1902 ANDRE GROVE UNDERSLAG §256
 1903 UNDERSLAG SKATTETREKSMIDLE
 1999 UNDERSLAG, DIV
 2606 SALG GJENSTAND M.V §277,278
 2670 Svikaktig dobbeltsalg
 2671 Krenkelse av sikkerhetsrett
 2803 MISBRUK FORRETN.HEMLIGET. §
 2817 MISBR.DATALAGR.FORR.HEML. §
 3304 GROVT HELERI §317,3.LEDD
 3304 HELERI GROVT 4 LEDD
 3308 HVITVASK SIMPEL 1 OG 2 LEDD
 3308 SIMPELT HELERI §317 1.L 2 A
 3309 GROVT HELERI §317 3.LEDD
 3309 HVITVASK GROVT 4 LEDD
 3311 HVITVASK UAKTSOMT 6 LEDD
 3313 HVITVASK GROVT NARK 4 LEDD
 4306 INNSYN I DATALAGRET FOR.HEM
 5105 INNF. U. BEV. (SMUGL.) (§ 2
 7401 ULOVL.SAMARB.§§3-1,3-2,3-3,
 7403 Unnlate å etterkomme pålegg
 7404 Uriktige opplysninger
 7405 Grov konkurranseovertredels
 7499 KONKURRANSELOVEN DIV
 7510 URIMELIG PRIS §2JF.§4
 7511 UNNLATE Å FØLG PÅLEGG §3JF.

7512 URIKTIGE OPPLYSNINGER §4C		
7513 GROV PRISOVERTREDELSE §4,3.		
7599 PRISTILTAKSLOVEN, DIV		
8505 VERDIPAPIRHANDL.		
8506 FINANSIERINGSVIRKSOMHETSLOV		
8509 FORRETNINGSBANKLOVEN		
8511 SPAREBANKLOVEN		
8521 EIENDOMSMEGLINGS		
8532 Finanstilsynsloven		
8535 BRUKTHANDELLOVA		
8537 Markedsføringsloven		
8553 Eksportkontroll-loven		
8559 Hvitvaskingsloven		
8560 Inkassoloven		
8563 Konkursloven		
8574 Revisorloven		
8586 Finansforetaksloven		
8587 Ekomloven		
8706 VALUTA INNFØRSEL/UTFØRSEL		
8707 SMUGLING		
8708 GROV TOLLOVERTREDELSE		

Trafikklovbrudd		
Statistikkgruppe	Type lovbrudd - nivå 2	Type lovbrudd - nivå 3
8909 KJØRING U/GYL. FØRERKRT §24 8980 ERRU-Persontrans u førerkort 8981 ERRU-Godstransp u førerkort	- Kjøring uten gyldig førerkort	- Kjøring uten gyldig førerkort
8910 HASTIGHET (§§ 5 OG 6) 8912 HASTIGHET, ATK	- Ulovlig hastighet	- Ulovlig hastighet
8904 PERSONSKADE §3	- Personskade	- Personskade
8901 PÅVIRKET/BERUSET §22,1. 8902 PÅVIRKET/BER.M/PER.SKADE §2 8903 PÅVIRKET/BER.M/MAT.SKADE §2	- Promillekjøring, veitrafikk	- Promillekjøring, veitrafikk
8546 Avholdspliktloven 8548 Bilansvarsloven 8905 MATERIELL SKADE §3 8906 KJØRETØY TEKNISK §23 8908 OVERLATELSES MEDVIRKNING §1 8911 SKILT/SIGNAL/OPPMERKING §5 8913 SIGNAL, ATK 8914 AVSTAND TIL FORANKJØRENDE 8915 KJØRE- OG HVILETID 8916 TRANSPORT AV FARLIG GODS (A	- Andre trafikklovbrudd	- Andre trafikklovbrudd

8917 IKKE STOPPET TRAFIKNTRL. §1		
8918 UAKTSOM KJØRING,MULIG FARE		
8919 PLIKTER V/TRAFIKKUHELL §12		
8920 BRUK AV UREG.MOTORVOGN §17,		
8921 USKIKKET FØRER §21,1.		
8922 ETTERFØLGENDE ALKO.NYT. §22		
8923 OVERLAST		
8924 SIKRING AV LAST (§ 13,2. LE		
8925 Pliktmessig avhold		
8950 ERRU-Overlast over 20 pst-1		
8951 ERRU-Overlast o 25 pst-u 12		
8952 ERRU-Mangler påbudt fartssk		
8953 ERRU-Mangler fartssperre		
8955 ERRU-Grove tekniske mangler		
8956 ERRU-Uke/14d kjøret ovs 25		
8957 ERRU-Da tid o 50p/døhv u 4,		
8958 ERRU-Manipulasjon fartssper		
8959 ERRU-Manipulasjon av fartss		
8960 ERRU-Forfalsket diagramskiv		
8961 ERRU-Forfalsk nedl data VU/		
8962 ERRU-Kjørt m forfalsk sjåfø		
8963 ERRU-Sjåførk tilh annen per		
8964 ERRU-Sjåførk på f pre/ffal		
8970 ERRU-ADR-gods ikke tilla ve		
8971 ERRU-ADR-gods i ikke-godk k		
8972 ERRU-Mangl ADR-merk, orange		
8982 ERRU-Persrans u fellesskaps		
8983 ERRU-Godstrans u fellesskap		
8984 ERRU kabotasje		
8999 TRAFIKK, DIV		